

accent

FINLANDS BAKSMÄLLA

Skattesänkningen
skördar fortfarande liv

ALLTID ÖPPET

I Vårgårda sålde "mormor"
sprit till ungdomar

TAPPADE SPRÅKET

Monika Fagerholms drickande
gjorde bokstäverna livlösa

SVERIGE-
RESAN:
VI BESÖKER
VÄXJÖ!

UTMANAR

Cissi ser bortom medievärldens alkoholkultur

Förpackad

Tollare folkhögskola, 17–19 februari

Vill du lära dig mer om alkoholreklam och dess påverkan i Sverige och i världen? Vill du veta vad lagen säger och hur man anmäler alkoholreklam? Ta då tillfället i akt och anmäl dig till kursen **För-Packad!**

Kursen riktar sig till medlemmar i IOGT-NTO-rörelsen som är intresserade av påverkansarbete och alkoholpolitik. Utbildningen syftar till att ge våra medlemmar verktyg att arbeta alkoholpolitiskt och öka kunskapen kring marknadsföring av alkohol för en bättre reglering av densamma. Under kursen kommer du att få fördjupad kunskap om alkoholreklam och lobbying samt jobba med en egen handlingsplan.

Vi vill ha din anmälan senast den 29 januari!

För anmälan och information:
www.iogt.se/medlemssidor/utbildningar

Kursansvarig & kontakt:
Ella Sjodin, Verksamhetskonsulent EU-frågor
ella.sjodin@iogt.se, 08-6726030 eller 073-3726230

UTVECKLA DIN FÖRENING!

LÄR DIG MER OCH
FÅ INSPIRATION ATT
UTVECKLA DEN LOKALA
VERKSAMHETEN.

UTBILDNING PÅ TOLLARE FOLKHÖGSKOLA
MED START DEN 23 JANUARI

LÄRGEMENSKAP är en distanskurs, med tre träffar. Mellan träffarna sker aktiviteter över nätet och på hemmaplan. Utbildningen vänder sig till dig som har en aktiv roll i IOGT-NTO:s lokala verksamhet.

Maila din ansökan före den **10 januari** till info@tollare.org!

Mer information finns på
www.iogt.se/utbildningar

26

Spritbutiken. I Vårgårda kunde en äldre kvinna sälja smuggelsprit till unga i 1,5 år innan polisen agerade.

14

Den stora baksmällan. Finland sänkte alkoholskatten radikalt 2004. Effekterna blev förödande.

22

Utmanar normen. Cissi Wallin är stjärnskottet i medievärlden som tidigt drack sig till ett beroende. I dag är hon nykter och medlem i IOGT-NTO.

34

Stort test. Accent testar Systembolagets alkoholfria julnyheter. Vi fann en fantastisk glögg och en alkoholfri snaps som smakade kräftspad.

36

Ordens mästare. För författaren Monika Fagerholm var alkoholen en förälskelse som till slut tog hennes språk. "Den som dricker kan inte älska", säger hon.

IOGT-NTO anmäler vinklubbar | 6

Är det lagligt att sälja utländsk alkohol via nätet till svenskar? IOGT-NTO tycker inte det och har anmält tio distanshandelsföretag till polisen.

Troligen ingen gårdsförsäljning | 8

Maria Larsson är fortsatt tveksam till utredarens förslag och har meddelat att det troligen inte kommer något förslag.

Lyckat verksamhetsforum | 10

Över hundra deltagare och en helg fylld av seminarier och spännande möten. Så kan IOGT-NTO:s Verksamhetsforum på Tollare sammanfattas.

En vit jul ger trygghet | 4

LEDARE Onyktra vuxna gör att var tionde barn känner oro inför julen. IOGT-NTO:s Vit Jul-kampanj ger medlemmarna en anledning till stolthet.

Tar gärna fighten | 48

FÖRBUNDSORDFÖRANDEN Anna Carlstedt tar gärna strid mot dem som tjänar grova pengar på alkoholens baksidor. Inspirationen kommer från oväntat håll.

+ Kultur | 42

+ Korsord | 50

OMSLAGSBILD
Moa Karlberg

FOTO: MATHIAS LÖVSTRÖM

Chefredaktören.

Pierre Andersson

Vart tionde barn känner oro inför julen

En vit jul ger trygghet

De flesta av oss tänker nog på julen med värme. Några dagars lugn samvaro med familjen, god mat, presenter och ljus i grannen. Glädjen och den nästan skräckblandade förtjusningen i barnens ögon när tomten är på ingång.

Men alla barn ser inte fram emot julen. Vart tionde barn känner oro inför högtiderna och lovet – för att de vuxna blir så annorlunda när de dricker. För ett barn som lever i en miljö där det dricks för mycket alkohol är vardagens skola och fritidsaktiviteter ofta räddningen. Under jullovet finns inget av det. Det är en av sakerna man försöker råda bot på i IOGT-NTO-rörelsens projekt Vit Jul, genom att skapa en massa nyktra aktiviteter under lovet.

Men obehaget som barnen känner beror inte bara på missbruk. Bara detta att mamma och pappa blir berusade kan vara jobbigt. Plötsligt är de personer som ska vara tryggheten i livet förändrade. Rösterna, kroppsspråket, allt är konstigt. Otryggt.

Förutom de nyktra aktiviteterna handlar Vit Jul om att få folk att tänka till lite kring sitt eget drickande kring barn. Hillewi Wahl, Henry Bronett, Cissi Wallin och Peter Franke är några av dem som valt att ta ställning för en vit jul. Kanske känner du några som kan tänka sig att göra detsamma? Skicka dem till vitjul.se.

Opinion.

SKRIV TILL OSS på accent@iogt.se eller Box 12825, 112 97 Stockholm

Stoppa alkoholreklamen i radio och teve

■ Undertecknad, och flera med mig, är upprörda över att SVT och Sveriges Radio, med till exempel Lotta Bromé i P4, ofta har Carl Jan med i programmet. De pratar olika viner och får det att låta så mysigt och gott.

I och med det så kan lättpåverkade personer få lust att prova det de talar om. Vinalkoholism lär visst vara farligare än vanlig spritalkoholism. Rätta mig om jag har fel.

Vi tycker också, att förbundsledningen ska agera starkt mot detta!

ROLAND LAURIN, IOGT-NTO 152 SÖDERHAMN

FOTO: LEIF R. JANSSON / SCANPIX

Lokalföreningstanken har spelat ut sin roll

■ I Accent nr 9 skrevs mycket om förvandling – en bristvara som kräver växtkraft. Den som sett farorna med alkohol och narkotika behöver inte bli medlem för att vara god och avstå från droger. För att höja sig till att aktiv status och göra gott behövs stimulans.

Vill vi växa måste vi nyttja medmänniskors intressen i högre grad. Lokalföreningstanken har spelat ut sin roll. Vi bör satsa på intressegrupper dit medlemmarna lättare kommer i konkurrens med alla dagens fritidsutbud. Inträdesbiljetten är avhållsamhet och nykterhetslöfte.

Vår rörelse hade för bara några årtionden sedan topplag i handboll och ishockey. Vi behöver hitta entusiaster som kan entusiasmera personer med samma intresse att utöva sitt intresset hos oss.

Rubriken talar om nykter utveckling, som

var mitt förslag till nytt namn när IOGT och NTO slogs samman. NU-rörelsen skulle ge en ny avstamp. Vi behöver en avstamp som ger oss gamla gubbar och gummar frid därför att vårt verk inte varit förgäves.

Öppna fler entréer till nykterhetsrörelsen!

THORE GÄRMARK, VÄSTERÅS

Rättelse

■ I Accent nummer 9/2011 förekommer dessvärre några fel. I artikeln om kamratstödet heter ordföranden **Micael Söderström** och inget annat. Och månadens medlem heter förstås **Kristin Eriksson**. Vi ber Micael och Kristin tusen gånger om ursäkt!

Dessutom smög det sig in ett fel i nyheten om **Världens Barn** – summan på 734 591 kronor drogs in av den samlade Världens Barnkampanjen i Stockholms län sydväst och inte enbart av IOGT-NTO.

PIERRE ANDERSSON, CHEFREDAKTÖR

Redaktionen. Det är vi som gör Accent.

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO.

Pressläggning detta nummer: 2 december
Nästa nummer kommer: 3 februari

Pierre Andersson

Chefredaktör och ansvarig utgivare
08-672 60 51, pierre.andersson@iogt.se

Maria Zaitzewska Rundgren

Featureredaktör, reporter
08-672 60 56, maria.zaitzewska@iogt.se

Eva Ekeröth

Nyhetsreporter
08-672 60 54, eva.ekeroth@iogt.se

Tobias Berving & Fredrik Olsson

ETC Kommunikation
Layout

Bildbehandling Ola Falk **Korrekturläsning** Gunborg Mellegård **Medverkande detta nummer** Carl-Magnus Höglund, Nicke Johansson, Moa Karlberg, Ragni Svensson, Majken Öst-Söderlund, Mikael Delin, Anton Assarsson, Anders Perstrand **Adress** Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm **Telefon** 08-672 60 50 **Fax** 08-672 60 01 **E-post** accent@iogt.se **Webbplats** www.accentmagasin.se **IOGT-NTO:s förbundsansli** Tel: 08-672 60 00, Besöksadress: Gammelgårdsvägen 38, Stora Essingen, Stockholm, www.iogt.se

Prenumeration (225 kr/år) och adressändring 08-672 60 38, prenumeration@iogt.se, fax: 08-672 60 01 **Annonsbokning** Display Umeå,

Gunilla Johansson, 090-71 15 04, gunilla.johansson@display-umea.se **Tryck** V-TAB, Vimmerby **Obeställt material** Tidningen svarar inte för insända, obeställda texter och bilder samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material. **Lagring** Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering.

I princip publiceras inget material med sådant förbehåll. **Taltdning** Accent finns även som gratis taltdning.

TS-kontrollerad upplaga 2010 32 000 ex **ISSN** 0345-0406. Medlem i Sveriges Tidskrifter.

SVERIGES
TIDSKRIFTER

Kampanjen Vit Jul är i full gång runt om i landet, det arrangeras aktiviteter och samlas in ställningstaganden med en rasande fart! Alla insatser oavsett storlek är värdefulla och viktiga för våra barn!

Vit Jul vill tacka för era fantastiska insatser, och hoppas att ni fortsätter ända till kampanjens slut den 8 januari.

Våga fråga nära och kära om de vill ta ställning och fira en Vit Jul!

Det sunda valet ska vara enklast

Danmarks hälsominister Astrid Krag (SF) kommenterar regeringens beslut att höja skatten på bland annat alkohol och cigaretter. Från den 1 januari höjs den danska vinskatten med hela 55 procent.

Vinklubb i Riksdagen

VINKLUBBAR "En vinklubb för politiker" och ett "politiskt dialogforum för vinälskare". Så marknadsför riksdagsledamot Michael Svensson (M) den nya vinklubb han startar i riksdagen.

Klubbens träffar kommer att hållas på privatklubben The Lobby med Michael Svensson själv som värd.

– Det här är inte så konstigt, jag har en bakgrund som krögare och sommelier och har själv importerat vin en gång i tiden. Och det finns ju en uppsjö av föreningar i riksdagen.

Enligt Michael Svensson är hans vinkunnande efterfrågat bland riksdagskollegorna.

– Vi har bland annat haft en lätt vinprovning i samband med ett alliansmöte i kulturutskottet och med delar av utbildningsutskottet som jag också sitter i. Enligt den inbjudan som gått ut under dagen till riksdagens ledamöter kommer medlemmar också kunna köpa vinerna som provas från en hemsida med särskild rabattkod.

– Även någon från riksdagens nykterhetsgrupp är välkommen på våra träffar, det kommer förstås att finnas alkoholfria alternativ.

PIERRE ANDERSSON

FOTO: PIERRE ANDERSSON

IOGT-NTO anmäler vinklubbar

IOGT-NTO anmälde i mitten av november tio företag för brott mot alkohollagen. Företagen driver vinförsäljning via svenska sidor på internet – något som kan vara detaljhandel i strid med gällande lagstiftning.

VINKLUBBAR De senaste åren har antalet företag som säljer alkohol till svenska privatpersoner via nätet ökat kraftigt. Nu vill IOGT-NTO pröva om verksamheten verkligen är laglig.

– I Sverige har vi kommit överens om att vi vill hålla de privata vinstintressena borta från alkoholförsäljningen. Den här verksamheten är inte förenlig med det säger Anna Carlstedt, ordförande i IOGT-NTO.

Alkohollagen ändrades 2008 efter den så kallade Rosengrendomen i EG-domstolen. Domen innebar att Sverige tvingades tillåta privatpersoner att ta in

alkohol i landet utan att själva transportera den över gränsen.

– Men de här företagen erbjuder mer än rena transporttjänster. De bedriver olaglig kommersiell förmedling, säger Gazal Casselborg, förbundsjurist på IOGT-NTO.

En av de största aktörerna, Antipodes Premium Wine, som säljer sina produkter genom flera vinklubbar, betalar ungefär en miljon kronor i alkoholskatt varje månad. Det betyder att de säljer ansenliga mängder vin, uppskattningsvis uppåt 40 000 liter i månaden.

I dagsläget är det oklart vems

ansvar det är att kontrollera den här typen av verksamhet. Statens folkhälsoinstitut har till uppgift att se till att alkohollagen efterlevs, men hänvisar till polisen när det gäller distanshandel som kan misstänkas strida mot alkohollagen. Enligt alkohollagen får alkoholdrycker få föras in i landet av "en enskild person som har fyllt 20 år genom yrkesmässig befordran eller annan oberoende mellanhand". En av sakerna som nu måste tolkas av rättssystemet är vad en "oberoende mellanhand" egentligen är.

– Vi anser inte att lagen är otydlig, och det gör inte heller andra jurister vi talat med, säger Gazal Casselborg. För oss är det tydligt att de här företagen bryter mot lagen.

EVA EKEROTH

Not: Läs mer på

www.accentmagasin.se

"Systembolaget ligger bakom"

Ett av de anmälda företagen hävdar att det egentligen är Systembolaget som ligger bakom IOGT-NTO:s polisanmälan mot distanshandeln. "Ett sätt att försöka ta fokus från den verkliga frågan", menar Gazal Casselborg, förbundsjurist.

VINKLUBBAR I det svar som Antipodes, ett av de största bolagen av de som anmälts av IOGT-NTO, lämnat in till Åklagarmyndigheten säger företaget att man har fått information om att Systembolaget har medverkat i jobbet med att ta fram anmälan. Antipodes menar att anmälan i själva verket är ett sätt för Systembolaget att bli av med konkurrenterna.

– Att Systembolaget som kommersiell aktör i praktiken använder IOGT-NTO som målvakt mot sina konkurrenter är inget annat än en skandal säger företagets vd Mark Majzner till Dagens Nyheter.

Beskyllningen har plockats upp i en rad bloggar och frågan har diskuterats flitigt i sociala medier.

Gazal Casselborg, jurist på

IOGT-NTO:s kansli, säger att det inte finns någon grund till påståendet om att Systembolaget skulle ligga bakom anmälan.

– Systembolaget har inte skrivit anmälan, det är IOGT-NTO som står bakom den. Redan 2008 varnade vi för den här utvecklingen och de senaste

månaderna har vi tittat på den allt mer intensivt.

Bilden av att IOGT-NTO skulle gå i Systembolagets ledband menar hon är felaktig.

– Det här är bara ett sätt att försöka ta fokus från den verkliga frågan.

PIERRE ANDERSSON

"Systembolaget använder IOGT-NTO som torped", menar Mark Majzner.

FOTO: BRITTA KASHOLM-TENGVE

HD prövar dom efter sjöfylla

SJÖFYLLERI Hur hårda ska straffen vara för sjöfylleri? En dom ska nu prövas av Högsta domstolen sedan tings- och hovrätterna har dömt ut olika straff.

En man från Småland dömdes i Blekinge tingsrätt till 80 dagsböter, medan hovrätten senare sänkte till 50 dagsböter, rapporterar Smp.se. Mannen var ute på en längre seglats. Under sommaren 2010 anlände mannen till Ronneby. Vid en kontroll fann man att han 0,66 promille alkohol i blodet. Hade händelsen inträffade i juni, bara några veckor efter det att lagen om sjöfylleri börjat gälla.

PIERRE ANDERSSON

FOTO: ISTOCKPHOTO

Sport att knarka?

Mer knark kring idrotten

NARKOTIKA Polisen i Stockholm får in allt fler rapporter om bruk av narkotika i samband med idrottsevenemang. En särskild narkotikainsats genomfördes vid ett hockeyderby i november.

Det finns inga exakta siffror på hur mycket vanligare narkotika har blivit på idrottsevenemang i Stockholm, men exempelvis rapporterades 33 personer för narkotikabrott under fotbollsderby den 19 september.

– Att det är vanligt med alkohol vet vi ju, men att vi upptäcker fler och fler narkotikabrott är oroande, säger inspektör Kjell Lindgren.

JENNY STADIGS

Branschen faller DI:s vinklubb

Alkoholleverantörernas granskningsman faller Dagens Industris vinklubb för brott mot alkohol- och marknadsföringslagarna. "Det här är inte okej", säger Mattias Grundström, AGM, till Accent.

VINKLUBBAR Dagens Industris vinklubb drivs av Antipodes Wine och två importföretag. Alla tre företagen fälls av Alkoholgranskningsmannen, AGM.

– Det handlar om saker som

att de erbjuder en tolfte flaska på köpet om man köper elva. De har helt enkelt inte agerat med den särskilda måttfullhet som lagen kräver, säger AGM, Mattias Grundström till Accent.

AGM anmärker också på att vinklubben använt otillåtna

Mattias Grundström.

FOTO: HANS LUNDIN

bilder i sin marknadsföring – enligt lagen får bara produkten och de råvaror som används vid tillverkningen förekomma på reklambilderna.

Några formella sanktioner kan dock inte AGM döma ut. Alkoholgranskningsmannen är en del av alkoholbranschens självreglering och bygger på att företagen frivilligt följer AGM:s utslag.

– I praktiken följer alla seriösa näringsidkare de här utslagen.

PIERRE ANDERSSON

FOTO: LENA DAHLSTRÖM

Erik Wagner

HALLÅ DÄR!

Erik Wagner

Ny som ansvarig för strategisk utveckling på nykterhetsorganisationen IOGT-NTO efter Per-Åke Lundin som går i pension i vår.

Du har tidigare startat bokförlag och jobbat på Sektor3. Hur känns det att börja på IOGT-NTO?

– Jag brinner ju för nykterhetsrörelsen, så det känns som en stor och spännande utmaning som jag ser fram emot enormt. Rörelsen har gett mig så mycket under åren, nu känns det roligt att kunna ge något tillbaka.

Vilka utmaningar har du att jobba med?

– En utmaning är att försöka förena det nya och det gamla i nykterhetsrörelsen. Nyckeln är att stå stadigt förankrad i vår mångåriga tradition, men också vara öppen för nytänkande. Jag skulle vilja se en uppgradering av medlemskapet där vi tillvaratar de resurser som finns inom rörelsen.

Hur tror du att framtidens folk-rörelse kommer att se ut?

– Människor kommer alltid att vilja gå samman och engagera sig, så jag är övertygad om att folkrörelserna kommer att finnas kvar. Men vi kan bli bättre på att ge dem stöd i det arbetet. Ett sätt att stödja är att utvecklas kring sociala medier.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Troligen ingen gårdsförsäljning

Maria Larsson meddelade för en tid sedan att hon är tveksam till gårdsförsäljning och att regeringen sannolikt inte kommer att lägga något förslag i frågan.

GÅRDSFÖRSÄLJNING Remissinstanserna är eniga om att den finska modellen inte är förenlig med EU-rätten. De tunga instanserna anser att utredningens förslag inte är det heller, säger folkhälsominister Maria Larsson vid riksdagens frågestund i mitten av november.

Till TT säger Maria Larsson att regeringen sannolikt inte kom-

mer att lägga fram något förslag om gårdsförsäljning.

– Jag tycker att det skulle vara väldigt svårt att göra det, säger Maria Larsson.

Enligt Ulrik Lindgren, sakkunnig hos Maria Larsson, är justitiiekanslern och andra rättsinstanser de man anser väger tyngst i remissförandet, liksom även Socialstyrelsen.

Maria Larsson.

FOTO: JOHAN ÖDMANN

– Justitiiekanslern har varit tydlig med att ett sådant här förslag skulle medföra att EG-domstolen kommer att ifrågasätta Systembolagets monopol, säger han till Accent.

För ett år sedan föreslog en utredning ledd av Lotty Nordling att den som yrkesmässigt tillverkar alkohol ska få bedriva gårdsförsäljning. Utöver egna produkter ska även utländska tillverkares produkter av samma slag få säljas. Försäljningen behöver enligt förslaget inte ske på samma ställe som tillverkningen.

Förslaget har mött stark kritik av flera tunga remissinstanser, som hävdar att det inte är förenligt med EU:s regler och att det undergräver Systembolagets monopol.

Carl B Hamilton, FP, undrade under riksdagens frågestund när ett slutligt besked om gårdsförsäljningen kommer, men på den frågan gav inte Maria Larsson något svar.

– Vi har ingen tidshorisont för när det här arbetet kommer att vara klart, säger Ulrik Lindgren.

EVA EKEROTH

Nyktra socialister ser dagens ljus

NYKTERHET I början av december samlades vänstermänniskor från olika delar av landet i Uppsala för att grunda den nya organisationen Nyktra socialister.

– Syftet är att vi ska samlas för idéutveckling och utbyte av tankar och idéer. Vi har många olika erfarenheter att dela med oss av och vill bland annat diskutera alkoholfrågan och kopplingen

mellan nykterhet och socialism, säger initiativtagaren Johan Persson.

Men behövs verkligen en ny nykterhetsorganisation?

– Ja, det finns ju en historisk koppling mellan nykterhetsrö-

relsen och arbetarrörelsen och vi vill verka för en solidarisk

alkoholpolitik inom arbetarrörelsens partier. Vi hoppas att alkoholfrågan ska komma att lyftas oftare inom politiken.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FOTO: ISTOCKPHOTO

Ökat alkoholtryck på Afrikas kvinnor

Över 80 procent av kvinnor i Afrika är nykterister. Men alkoholtrycket ökar och det finns behov av utforma strategier för att möta det. Det menar några norska forskare som studerat dryckesmönster i 20 afrikanska länder.

AFRIKA Forskarna vid Oslo Universitet har använt sig av data från WHO:s hälsoenkät, över 40 700 kvinnor ingick i studien.

Även om merparten av kvinnorna (81 procent) aldrig druckit alkohol, så var skillnaderna stora

mellan de undersökta länderna.

I Botswana hade 30 procent av kvinnorna druckit senaste året och i Namibia nästan varannan (47 procent) medan i länder som Mali, Mauretanien, Marocko, Senegal, Tunisien och Komorer-na färre än fem procent smakat alkohol någon gång i livet.

WHO har pekat på att alkohol är en hälsorisk för kvinnor och ett utvecklingshinder för fattiga länder. Studier visar även att alkohol är en riskfaktor för smittspridning av exempelvis hiv, bland annat i Uganda och Sydafrika.

Med högre inkomster följer även ökad alkoholkonsumtion bland kvinnor i Afrika, särskilt bland de som är ensamstående och har egen förvärvsinkomst. Denna växande medelklass utgör en framtida marknad för alkoholindustrin som i flera länder etablerar sig.

Författarna till studien uttrycker oro för att flera länder i Afrika saknar en bred fungerande alkoholpolitik, samtidigt som industrin ofta erbjuder färdigskrivna förslag till lagar – med få regleringar.

DRUGNEWS/SL-PEÅ

FOTO: ISTOCKPHOTO

Mer vin, högre risk.

Även lite vin ökar risken för bröstcancer

HÄLSA Kvinnor som regelbundet dricker små mängder alkohol ökar risken för bröstcancer med 15 procent, enligt en ny studie. Det är sedan tidigare känt att alkohol ökar risken, men inte hur små mängder som krävs.

Med små mängder alkohol menas motsvarande tre-sex små glas vin per vecka. Även att dricka sig full sällan visade sig öka risken för bröstcancer.

Risken ökar dock mer och mer ju mer alkohol en kvinna sammanlagt druckit under sitt liv. Om alkoholen har druckits tidigt eller sent under vuxenlivet spelar ingen roll.

Forskarna har följt nära 106 000 kvinnor under 28 år och dels samlat in data om hur mycket de drack som unga vuxna och dels gjort åtta uppföljande bedömningar av deras alkoholkonsumtion genom åren.

Studien publicerades i Journal of the American Medical Association.

JENNY STADIGS

FOTO: JOHAN BENGTSSON

BILDEN

Julen kom tidigt. På VCDFs barnhem var det bara hårda paket som travades upp. Vänner i Världens julgåva gick i år till IOGT-NTO:s projekt i norra Thailand. I paketen fanns bland annat fläktar till sovsalarna, kylskåp, tvättmaskin och en minitraktor för att kunna bereda marken för att odla ris och grönsaker.

22,50 kr

...blir minimipriset på en flaska vin i England och Wales nästa år. Kritiker välkomnar principen med minimipriser, men tycker att de är på tok för lågt satta för att få någon effekt.

KOMMENTAREN

Någon måste dra i bromsen

Människans kreativitet är stor. Särskilt om det finns pengar att tjäna. Riskkapitalister går in i äldreården och tar ut stora vinster av våra skattepengar. Vinsten placeras sedan i skatteparadis – för att förhindra att deras pengar hamnar i andra riskkapitalisters fickor får man förmoda.

På alkoholområdet ser vi vinklubbar och andra aktörer som hittar finurliga vägar att snirkla sig runt lagens rāmärken.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

Eva Ekeröth.

Vägar som lagstiftaren i sin vildaste fantasi inte kunde föreställa sig.

Kreativitet och entreprenörskap är något positivt. Det är människor som förmår tänka i nya banor som driver utvecklingen framåt. Men det är också viktigt att det finns någon som drar i bromsen och pekar på konsekvenserna. Någon som reflekterar över vilka effekter som kan uppstå i framtiden.

Den rollen har IOGT-NTO tagit genom att polisanmäla ett antal vinklubbar.

Första kommentaren på artikeln om polisanmälan var: "Har dom inget viktigare än att förstöra för folk som njuter av goda viner! Hjälp dom som är i missbruket istället!" Så kan det förstås upplevas för den som aldrig sett några problem med alkohol. Men det är få av oss förunnat, och vi som engagerat oss i problematiken kring alkohol kan svara på kommentaren: "Det är ju precis det vi gör", hjälper missbrukare alltså.

Att slåss för en restriktiv alkoholpolitik är att slåss för dem som har problem med alkohol. De flesta svenskar håller faktiskt med och kan tänka sig vissa inskränkningar i sin egen bekvämlighet. Det är fantasiskt och en inställning vi måste värna om att behålla.

EVA EKERÖTH

Farah Roukachi var en av deltagarna på IOGT-NTO:s Verksamhetsforum.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

Verksamhetsforum inspirerade många

I november arrangerades IOGT-NTO:s Verksamhetsforum på Tollare Folkhögskola i Stockholm. Ett hundratal deltagare samlades för en helg fylld av seminarier, möten och inspiration.

I RÖRELSE Sedan några år tillbaka har Verksamhetsforum blivit ett av IOGT-NTO:s största arrangemang vid sidan av kongresserna. Över hundra deltagare slöt upp till årets upplaga. På programmet stod allt från en föreläsning om riskbruk med forskaren Ulric Hermansson till ett pass om Gapminder och nya sätt att visualisera statistik – bland annat inom alkoholområdet. Helgen innehöll också många kortare seminarier med inriktning på erfarenhetsutbyte.

– Tanken är att ge deltagarna inspiration och att ge dem möjlighet att utveckla sitt nätverk, säger Kathy Gyhlestén, ansvarig för Verksamhetsforum. Här kan man träffa andra

som gör en massa bra saker runt om i IOGT-NTO-landet.

Hans Alexandersson från Västerås anmälde sig till helgens kurs just för inspirationens skull.

– Det går trögt med verksamheten i Västerås, tanken är att få igång den igen. Och nu har jag gått på flera seminarier om socialt företagande och kamratstöd som jag tror att vi kan göra något av hemma.

Farah Roukachi har åkt från Umeå och är mest nöjd över att ha fått träffa så många andra medlemmar.

– Jag åkte hit för att få träffa fler som är engagerade i alkoholfrågor och det har jag fått göra. Jag är också glad att alkohol- och narkotikafrågor har tagits upp i ett bredare perspektiv, som på den senaste föreläsningen om alkohol och fattigdom, jämställdhet och så. Den här helgen gör att vi kan ta nästa steg hemma i föreningen.

PIERRE ANDERSSON

Rekordmånga förebyggare samlades i Göteborg

I mitten av november samlades nästan 700 deltagare till konferensen Förebygg.nu i Göteborg. Här möts de som jobbar med förebyggande arbete mot alkohol och narkotika – proffs, ideella och forskare i en salig blandning.

KONFERENS Förebygg.nu arrangerades i år för sjätte gången sedan 2001. Aldrig tidigare har konferensen haft så många deltagare.

– Det är fantastiskt med den här breda samverkan som finns kring de här frågorna i Västra Götalandsregionen, sade statssekreteraren på Socialdepartementet Ragnvi Marcelind.

Årets upplaga av konferensen innehöll seminarier om allt från internationell narkotikapolitik till rökfria skolgårdar och om hur man egentligen mäter effekterna av förebyggande arbete.

Förebygg.nu arrangeras av Länsnarkotikaförbundet, Länsstyrelsen, Göteborgs Stad

Ragnvi Marcelind från Socialdepartementet var en av talarna på invigningen av Förebygg.nu.

Konferens. Årets förebyggare fick pris

I samband med konferensen delades ett antal utmärkelser ut.

Västerås blev årets förebyggande kommun för att ha skapat förutsättningar för långsiktigt arbete och utvärderar sina insatser.

Tjejzonen blev årets ideella organisation för att de på ett föredömligt och framgångsrikt sätt bedrivit ANDT-förebyggande arbete.

Maria Kero vid Luleå tekniska universitet utsågs till årets förebyggare."

och en rad arrangörer från Västra Götalandsregionen. Statens Folkhälsoinstitut

och CAN finns också med på ett hörn.

PIERRE ANDERSSON

Norge vill stänga kranarna klockan två

ALKOHOL Den senaste tiden har flera överfallsvåldtäkter ägt rum i Oslo. Det har skyndat på regeringens beslut att inte tillåta alkoholservering senare än två. Beslutet fattas sannolikt inom kort.

– Vi vill ha ett beslut så snart som möjligt. Att begränsa serveringstiden är ett synnerligen effektivt sätt att göra Oslo tryggare, säger Senterpartiets vice ordförande Trygve Magnus Vedum, till Verdens gang.

Förslaget har varit på gång i två år, men regeringen ville

avvakta utvärderingen av ett försök med tidigare krogstängning i tjugo norska städer. Rapporten kom tidigare i höstas och visar att våldet minskade med 30 procent i de städer där kro-

Slutserverat efter två.

FOTO: ISTOCKPHOTO

garna slutade servera alkohol klockan två.

Förslaget ligger i linje med det förslag som den svenske alkoholforskaren Fredrik Spak lagt fram för Göteborgs stad. I en rapport där han hänvisar just till erfarenheter från Norge visar han ett tydligt samband mellan våld och öppettider på krogen.

Oslopolisens våldtäktsundersökning visar att 57 procent av gärningsmännen och 66 procent av offren var påverkade av alkohol eller narkotika.

EVA EKEROTH

35 %

...av krogarna i Stockholm serverade gladeligen alkohol till inhyrda skådespelare som spelade kraftigt berusade. När samma kontroll gjordes för sex år sedan var motsvarande siffra 16 procent. "En förvånande hög siffra, anser Håkan Leifman", ansvarig för undersökningen.

FOTO: ISTOCKPHOTO

"Alkoholpolitiken är ett skämt"

STORBRIANNIEN Den brittiska alkoholpolitiken är ett skämt. Ätminstone om man ska tro Andrew Langford, verkställande direktör för British Liver Trust. Anledningen till Andrew Langfords dramatiska uttalande är att antalet dödsfall i levercancer ökat med 74 procent sedan 1997 i England och Wales – samtidigt som andra dödliga sjukdomar ligger på en stabil nivå.

– Åtgärder måste till omedelbart för att förhindra fortsatt ökning. Det vi ser nu är svaga politiska åtgärder eller inga alls, säger Andrew Langford till BBC.

En talesperson för Hälso- och sjukvårdsdepartementet instämmer i att mer måste göras för att hantera alkoholkonsumtionen i Storbritannien.

– Vi kommer inom kort fastställa en strategi för hur vi ska ta itu med alla de hälsomässiga och sociala effekterna av alkohol, sade han.

EVA EKEROTH

Unga flickor dricker mer än pojkar

ALKOHOL Bland 15-åringarna har fler flickor än pojkar varit berusade, vilket är ett trendbrott. Det visar en rapport om skolbarns hälsovanor som Statens folkhälsoinstitut publicerade nyligen.

Rapporten visar att fler 15-åriga flickor än pojkar någon gång druckit alkohol. Bland pojkarna är det 44 procent som uppger att de aldrig druckit alkohol. Bland flickorna är det 36 procent. Bland dem som svarade att de hade druckit alkohol någon gång var 14 år den vanligaste debutåldern, både för flickor och för pojkar.

Bland de 15-åriga pojkarna fortsätter berusningsdrickandet att sjunka, medan den tidigare sjunkande trenden bland flickorna har planat ut.

Vart fjärde år genomförs enkätundersökningen om skolbarns hälsa bland Sveriges 11-, 13- och 15-åringar. Undersökningen är internationell och senast genomfördes den i ett 40-tal länder eller regioner.

EVA EKEROTH

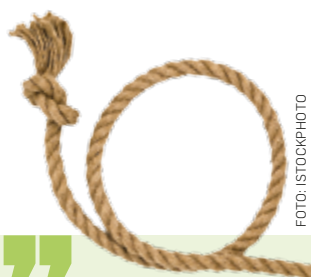

FOTO: ISTOCKPHOTO

Jag ska bara göra rep”

En 85-årig man har begärt att få börja odla cannabis. Syftet är enligt mannen att göra rep av plantornas växtfibrer. Förvaltningsrätten i Uppsala har dock sagt nej.

Cannabis minskar bland unga i Europa

Användningen av narkotika i Europa ligger på en stabil nivå. Från några håll rapporteras minskad användning av cannabis bland unga. Däremot finns det anledning att till oro för utvecklingen av syntetiska preparat. Det framgår av en rapport från EU.

NARKOTIKA EMCDDA (Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk) har släppt sin årliga rapport om narkotikasituationen i Europa.

Cannabis är fortfarande Europas mest populära olagliga drog. I slutet av 1990-talet och början av 2000-talet rapporterade många europeiska länder en ökning av cannabis, både bland vuxna och skolungdomar. Sedan dess har bilden blivit mer komplicerad. I många länder har användningen stabiliserats eller minskat, medan den fortfarande ökar i några få länder, däribland Sverige. Ett växande problem är inhemsk odling som verkar öka i de flesta av EU:s medlemsländer.

Blandmissbruk är numera det dominerande mönstret för droganvändning i Europa. Ofta kombineras olagliga droger med lagliga som alkohol, läkemedel eller med icke-narkotikaklassade preparat.

I stora delar av världen, framför allt i Nordamerika, ökar missbruket av receptbelagda opiater, i första hand smärtstillande medel.

I Europa verkar den

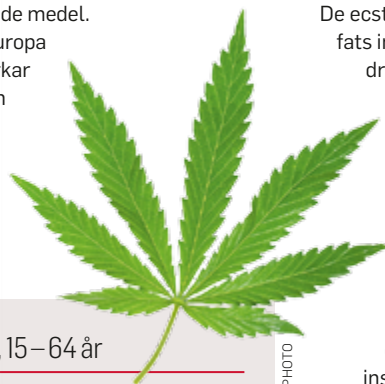

FOTO: ISTOCKPHOTO

olagliga användningen av syntetiska opiater i första hand omfatta substitutionsdroger som läckt från narkomanvården. Vissa länder i nord- och central-europa rapporterar nu dessutom användning av fentanyl, som troligtvis framställts olagligt utanför EU.

Kokain verkar ha avtagit i popularitet. Färskare undersökningar visar på viss nedgång, särskilt i de länder där det förekommer mest. De mängder kokain som beslagtogs har också minskat kraftigt sedan 2006, även om antalet beslag fortsätter att öka.

Ecstasy har förändrats så att det nu sällan innehåller MDMA. De ecstasytabletter som påträffats innehåller i stället andra droger, ofta en piperazin, vilket betyder att många som trott sig köpa en olaglig drog i själva verket köpte en ickeklassad. Förklaringen tros vara brist på den viktigaste prekursorerna, PMK, som ett resultat av framgångsrika bekämpningsinsatser.

En växande utmaning är den snabba ökningen av nya icke-kontrollerade psykoaktiva ämnen. Under 2010 rapporterades 41 nya ämnen till det europeiska systemet för tidig varning, vilket är rekord. Preliminära siffror från 2011 visar att trenden fortsätter.

EVA EKEROTH

Not: En prekursor är ett utgångsämne som kan användas för framställning av ett annat ämne som verkar i kroppen eller på annat sätt biokemiskt.

Fakta. Några siffror för européer, 15–64 år

- Cannabis har 23,2 procent använt någon gång.
- 6,7 procent har gjort det under senaste året (varierade mellan länderna från 0,4 till 14,3 procent)
- Kokain har 4,3 procent använt någon gång.
- 1,2 procent under det senaste året (varierade mellan 0,0 och 2,7 procent)
- Ecstasy har 3,2 procent använt någon gång.
- 0,7 procent under senaste året (varierade från 0,1 till 1,6 procent)
- Amfetamin har 3,8 procent använt någon gång.
- 0,5 procent har testat senaste året (varierade från 0,0 till 1,1 procent)
- Antalet opiatmissbrukare uppskattas till mellan 1,3 och 1,4 miljoner européer, vilket motsvarar 0,4 procent.
- Cirka 700 000 får substitutionsbehandling

VÄRVARÅRET 2012!

VÅGA FRÅGA!

IOGT-NTO PÅ TURNÉ

Det är dags att dra igång värvaråret 2012!

Vi rivstartar med en turné med 23 kickoffer på två veckor i januari. Känn dig välkommen om du är värvare, blivande värvare, styrelseledamot, anställd eller bara nyfiken!

Vi presenterar värvaråret 2012 – nytt värvarmaterial, nya kampanjer, nya premier och nya aktiviteter! Dessutom bjuder vi på smörgåstårter och dryck! Välkommen!

TURNÉPLAN!

LÖR 7/1 kl 11–15 i Luleå
LÖR 7/1 kl 10–16 vid Höga Kusten
SÖN 8/1 kl 11–16 i Umeå
SÖN 8/1 kl 11–16 i Östersund
TIS 10/1 kl 18.30–21.00 i Stockholm
TIS 10/1 kl 18.30–21.00 i Hässleholm
ONS 11/1 kl 18.30–21.00 i Visby
TOR 12/1 kl 18.30–21.00 i Västerås
TOR 12/1 kl 18.30–21.00 i Mönsterås
FRE 13/1 kl 18.30–21.00 i Ronneby
FRE 13/1 kl 11–15 i Vetlanda
LÖR 14/1 kl 11–16 i Söderhamn

LÖR 14/1 kl 11–16 i Örebro
SÖN 15/1 kl 11–16 i Sollebrunn
SÖN 15/1 kl 11–16 i Borlänge
TIS 17/1 kl 18.30–21.00 i Vara
TIS 17/1 kl 18.30–21.00 i Linköping
ONS 18/1 kl 18.30–21.00 i Flen
ONS 18/1 kl 18.30–21.00 i Växjö
ONS 18/1 kl 18.30–21.00 i Uppsala
TOR 19/1 kl 17.30–20.00 i Karlstad
TOR 19/1 kl 18.30–21.00 i Göteborg
FRE 20/1 kl 18.00–21.00 i Halmstad

Mer detaljerad inbjudan kommer
via respektive distrikt.

Den kallades för **århundradets värsta socialpolitiska katastrof**. Sänkningen av alkoholskatten fortsätter än i dag att skörda liv. Sju år senare tar Accent färjan till grannlandet för att lära sig av den finländska läxan.

TEXT & FOTO: MIKAEL DELIN OCH ANTON ASSARSSON

BAKSM

Det är en vanlig höstdag 2003 när regeringsrådet Ismo Tuominen ställer sig inför den finländska riksdagsgruppen på finansdepartementet. Han har kallats dit för att ge sin syn på den föreslagna sänkningen av alkoholskatt. En katastrof, tycker Tuominen som förberett sig väl för att övertyga åhörarna.

En officiell beräkning visar att mellan 500 och 700 finländare fler kommer dö i alkoholrelaterade skador varje år om förslaget blir verklighet.

Men när Ismo Touminen presenterat uppgifterna och tittar upp från anteckningarna möts han av tystnad och undfallande blickar.

– Då förstod jag att det inte fanns något jag kunde säga. Beslutet var redan fattat, säger han.

När Ismo Tuominen tar emot på social- och hälsovårdsdepartementet nästan sju år senare har han fortfarande svårt att dölja irritationen över politikernas feghet. Enligt honom valde de att följa den socialdemokratiska partipiskan och den egna

finansministern Antti Kalliomäki.

Finansministern hade lagt fram förslaget att 2004 sänka skatten på alkohol med i genomsnitt 31 procent. Anledningarna var flera. EU skulle släppa på gränserna för hur mycket alkohol som fick importeras över gränserna. Samtidigt skulle Estland bli en del av unionen och Antti Kalliomäki var övertygad om att det skulle leda till att finländarna åkte över sjön för att köpa sin sprit. En stor förlust för finska systembolaget Alko och minskade skatteintäkter för den finska staten. Bara låga skatter kunde hålla kvar finländarna i de egna spritbutikerna. Pressen var hård på Ismo Tuominen att omfamna förslaget, men han vägrade.

– Beslutet fattades i blindo. Vi visste egentligen ingenting om hur de nya reglerna skulle påverka oss.

2011 har bilden klarnat. Uppskattningen på mellan 500 till 700 fler döda slog in. 600 fler dog under det första året med den nya skatten. Antti Kalliomäki

Finland sänkte alkoholskatten med 31 procent 2004.

Konsumtionen ökade kraftigt.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

ÄLLAN

använde det som argument för att beslutet fattats på goda grunder. Till och med dödssiffran stämde ju.

Några hundra meter från Ismo Tuominens kontor sitter Maija Kallioinen och Koko Hubara och äter lunch. Stället där de träffats fungerar som både café, restaurang och bar. När Koko Hubara frågar om de har något att dricka förutom kaffe föreslår servitören öl. Klockan är tolv och Koko Hubara är gravid, det blir en apelsinjuice i stället.

– Vi hade fest på kontoret i helgen. Jag gick runt med en drink i handen hela kvällen. Bara för att slippa förklara hela tiden att jag inte dricker, säger hon.

Både Koko Hubara och Maija Kallioinen är i 27-årsåldern. Koko Hubara är redaktör på det kreddiga magasinet Basso men har tidigare jobbat som socialarbetare för barn med missbrukande föräldrar. Maija Kallioinen jobbar som sjuksyster på en av Helsingfors akutmottagningar. De kommer väl ihåg när alkoholskatten sänktes.

– Vi skämtade om att vi skulle köpa på oss jättemycket sprit. Fast det var mest snack, säger Kokko Hubara.

2004 var Maija Kallioinen mitt uppe i sina studier. På praktikplatsen hörde hon läkare och sjuksköterskor prata om de nya alkoholproblemen. Bara månader efter skattesänkningen tyckte de sig se allt fler patienter med alkoholrelaterade skador.

– Det kommer människor från alla samhällsklasser, både rika och fattiga. De flesta är medelålders. Unga kanske skadar sig på fyllan men det tar några år innan levern ger upp, säger Maija Kallioinen.

"Beslutet fattades i blindo."

ISMO TUOMINEN

Ismo Tuominen.

Både hon och Koko Hubara är kritiska till hur den finska staten har hanterat alkoholfrågan. De är själva inga nykterister och har inget principiellt emot alkohol. Men de ser stora problem i hur det påverkar samhället.

– Du kan inte gå ut från klubben klockan fyra på morgonen utan att se någon som är avsvimmad eller spyr utanför, säger Koko Hubara.

2005 började skattesänkningens effekter visa sig även för politikerna. En dag ringde det i telefonen på Ismo Tuominens kontor. På andra sidan linjen var det en kvinna som just kommit hem från sin mans begravning. Hon berättade att hennes man hade varit på bild på omslaget av Helsingin Sanomat, finlands största dags-

tidning, samma dag som skatten sänktes. Då köpte han en flaska vodka. Nu hade han supit ihjäl sig.

Ismo Tuominen tog med sig hennes berättelse till regeringens kvällsskola. Kvällsskolan är en tradition från 30-talets Finland där den finska regeringen träffas under sena informella möten för att diskutera särskilt viktiga frågor. Vintern 2005 bjöds Ismo Tuominen in som expert i alkoholfrågan. Med på mötet fanns även Antti Kalliomäki.

– Den här gången var det ingen som vek ned blicken. Alla lyssnade. Förutom Antti Kalliomäki, säger Ismo Tuominen.

Oavsett om det var det tröga politiska maskineriet, motstånd mot höjda skatter

FRÅN NYKTERHETSPOLIS TILL SPRITROMANTIK

Finnar super. Mycket och ofta. Så ser stereotypen av våra grannar ut. Men den bilden är relativt ny; faktum är att så sent som på 1960-talet var Finland ett av världens nyktraste länder. Så frågan är - vad hände?

TEXT MIKAEL DELIN OCH ANTON ASSARSSON

Det hela börjar i mitten av 1800-talet. En förbudsvåg sköljer över furstendömet och alkoholen, trots att den knappt existerar, ska bekämpas med alla medel tillgängliga. Rädslan för spriten är stor och den lokala politiken fortsätter på samma vis fram till 1919 då Finland fattar ett av sina första självständiga beslut som suverän stat. Alkohol är numera förbjudet.

Thomas Karlsson är alkohol- och drogforskare på expertorganet Stakes i Helsingfors. Han menar att det stöd som fanns för ett alkoholförbud försvunnit vid tiden för beslutet. Detta blev istället

startskottet för Finlands komplexa förhållande till alkohol.

– Grogrunden för helnykterhet var borta. Man kan fråga sig hur historien utvecklats om beslutet gått igenom tio år tidigare.

Det tar lite drygt tio år innan finländarna får nog. 1931 röstas förbudet bort. Istället grundas det finländska alkoholmonopolet Alko efter svensk förlaga. Thomas Karlsson beskriver tiden som ett angivarsamhälle, nästan en polisstat.

– Det fanns nykterhetspolis och spritkort.

Misstänktes man av personalen på Alko för att dricka för mycket kunde nykterhetspolisen komma och spionera i ens hem.

På 1960-talet är alltså Finland fortfarande ett av världens nyktraste länder. Men det är inte nog. För att dämpa det skadliga spritdrickandet kommer Alkos vd Pekka Kussi på idén att mellanöl ska säljas i livsmedelsbutiker.

– Innan dess var landsbygden i princip torr. Men nu ökade tillgängligheten enormt. Dessutom sänker vi åldersgränsen och på bara ett år ökar alkoholkonsumtionen med otroliga 46 procent, säger Thomas Karlsson.

Konsumtionen fortsätter att öka lavinartat fram till 1977 då måttet är rågat. Hundratusentals finländare slängs i fyllcell varje år och det är vid tidpunkten en av polisens huvudsakliga sysslor. Skadeverkningarna är nu så stora att alkohollagstiftningen skärps. Efter en liten uppgång

Maija Kallionen.

eller den tidigare finansministerns ego som Ismo Tuominen hävdar så tog det ytterligare ett år innan något på allvar hände. Samlingspartiet hade varit i opposition och drivit frågan om höjd alkoholskatt. När de vann valet 2007 började saker röra på sig, denna gång utan Ismo Tuominens inblandning.

Den första skatteköjningen skedde 2008. Sedan följde två stycken under 2009.

– Vi är på väg mot nivåerna före 2004 men för sprit har vi fortfarande en lång bit kvar, säger Tuominen.

Men effekterna av skattesänkningen kvarstår. I Finland dricks det fortfarande ungefär 10 liter 100-procentig alkohol per person varje år. I Sverige är motsvarande

"Det kommer människor från alla samhällsklasser, både rika och fattiga."

MAIJA KALLIONEN

i drickandet under det glada 80-talet faller konsumtionen igen med recessionen, och 1995 när Finland går med i EU höjs införselkvoterna betydligt. Trendbrottet sker först 2004 i och med skattesänkningen, som i sin tur ger upphov till en serie ytterligare restriktioner. Under 2012 ska regeringen komma med ett förslag på en helt ny alkohollag, en lag som är tänkt att sänka konsumtionen med 9 procent och rädda 350 liv om året.

"Grogrunden för helnykterhet var borta."

THOMAS KARLSSON

Men trots att Finland aktivt jobbar med sin alkoholpolitik och gör allt för att komma till rätta med problemen finns det bara en sak som är säker; bilden av den finländske suputen är cementerad för en lång tid framöver. ■

Redan året efter skattesänkningen räknade forskarna 600 fler dödsfall på grund av alkohol.

FOTO: TOBIAS BERLING

siffra ungefär 8 liter per person*. Ismo Tuominen tror att det gäller att begränsa alkoholens tillgänglighet, i pris eller utbud, för att minska den skadliga konsumtionen. Men Maija Kallioinen och Koko Hubara håller inte med. De tycker inte att alkoholpriserna i sig är problemet.

– Med alla sänkningar och höjningar av skatten känns det inte som att politikerna har en långsiktig plan, säger Maija Kallioinen.

I stället för att diskutera priser och utbud tycker de att det krävs en attitydförändring gentemot alkoholen, men de är osäkra på hur det ska gå till. De har flera unga vänner som redan varit inne på behandlingshem. En kille dricker så mycket att han konsekvent bajsar på sig. Men i kompisgänget ses de fortfarande

som några som ”gillar att festa”.

– Folk växer upp med alkohol omkring sig. Att dricka är en naturlig del av att växa upp, säger Koko Hubara.

På social- och hälsovårdsdepartementet har Ismo Tuominen tystnat för första gången under intervjun. Han försöker komma på vad för läxor Sverige kan lära av den finska skattesänkningen.

– Egentligen gjorde ni ju rätt som vände och såg. Visst ökade införseln utifrån men den minskar nu. Läxorna skulle vara att alltid fatta beslut på fakta, inte oro. Att inte genomföra en stor oåterkallelig förändring utan många små. Och att inte låta en person diktera alla villkor.

Den före detta finansministern Antti Kalliomäki har gått i pension. Han har ingen e-mailadress eller hemsida. Genom

en gammal assistent lyckas vi ändå komma över ett mobilnummer. Till sist svarar Kalliomäki, på sms.

”Inget uttalande, inga kommentarer från mig. Kanske senare när åren har gått”, skriver han. Men när han i ett senare sms svarar på varför han inte vill uttala sig ger han ändå en glimt av vad han tänker.

”Det var en stor politisk process, baserad på EU-regler och den tidigare regeringens ovilja att genomföra de nödvändiga åtgärderna i tid.” ■

*FOTNOT: I FINLAND RÄKNAR MAN ALKOHOLKONSUMTION PÅ TOTALA ANTALET INVÄNARE. I SVERIGE RÄKNAR VI FRÅN 15 ÅR OCH UPPÅT. DÄRFÖR VISAR VANLIG SVENSK STATISTIK EN ALKOHOLKONSUMTION SOM ÄR HÖGRE ÄN ANGIVNA 8 LITER.

”Vi skämtade om att vi skulle köpa på oss jättemycket sprit.”

KOKO HUBARA

Koko Hubara.

Antti Kalliomäki.

”Inget uttalande, inga kommentarer från mig.”

ANTTI KALLIOMÄKI,
FÖRE DETTA FINANSMINISTER

DET LÖNAR SIG...

VÅGA FRÅGA!

...ATT VÄRVA!

IOGT-NTO behöver många medlemmar

Och du kan göra en viktig insats. Genom att värva en ny medlem till IOGT-NTO gör du både organisationen och den nya medlemmen en stor tjänst. Men det lönar sig för dig som värvare också. Alltså tre goda ting på en gång!

2012 ERBJUDER VI EN NY OCH ATTRAKTIV PREMIETRAPPA FÖR ALLA VÄRVARE

- Varje månad lottar vi ut en **upplevelseweekend** för två personer bland dem som värvat minst en ny medlem.
- För varje ny medlem du värvar får du ett rikspresentkort, värde 50:-.

Alla premier avser nya medlemmar i IOGT-NTO som betalat sin avgift och förutsätter självklart att värvaren också betalt sin avgift. Exakta regler framgår i IOGT-NTO:s värvarmanual 2012.

VÄRVAR DU FLERA MEDLEMMAR FÅR DU DESSUTOM TA DEL AV VÅR ÖVRIGA PREMIETRAPPA

- **Tre nya medlemmar**
IOGT-NTO-tröja
- **Fem nya medlemmar**
Presentkort på teater/musikal eller middag, värde ca 500:-
- **Tio nya medlemmar**
Upplevelseweekend
- **25 nya medlemmar**
Långweekend i London i december
- **40 nya medlemmar**
Vit Jul-resa till Västindien

VIT JUL SATSAR LOKALT

Årets Vit Jul-kampanj satsar på att bli bättre än någonsin.

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN**

Många vittnar om att de, genom att skriva på för Vit Jul, känner sig tryggare med att tacka nej till alkohol under juldagarna. Att hänvisa till Vit Jul gör det enklare, man slipper förklara och ursäktas sig, säger projektledaren Linda Tjälldén, som också har fått frågor från lokalpolitiker runt om i landet som gärna skriver under debattartiklar och kontrakt för att visa sin solidaritet med barnen under julhelgen.

De lokala satsningarna kommer att stå i fokus i år med lokal media, lokal press och lokala kändisar.

– Vi tror att engagemanget blir ännu större när igenkänningsfaktorn ökar, säger Linda Tjälldén.

Kontrakten kommer tillbaka, efter att ha varit borta förra året. Det har nämligen visat sig att folk efterfrågar ett konkret kontrakt att skriva under. Det gör det också lättare att räkna hur många som verkligen skriver på för Vit Jul.

Annars är mycket sig likt från i fjol. Nya ambassadörer kommer till och många av de gamla är kvar, exempelvis Henry Bronnett. Även företag kommer att få chansen att skriva på. Det blir liksom förra året många aktiviteter kring själva julfirandet; julpyssel och julgransplundringar. Men

"Vi tror att engagemanget blir ännu större när igenkänningsfaktorn ökar."

LINDA TJÄLLDÉN

FOTO: FELICIA HEDSTRÖM

Fakta. Det här är Vit Jul

Runt 385 000 barn växer upp i Sverige med föräldrar som har ett riskfyllt drickande. Vart tionde barn känner obehag under julen när föräldrarna dricker.

Vit Jul vill få fler vuxna att avstå alkohol under julhelgen och genomför även en rad alkoholfria aktiviteter för barn och ungdomar runt om i landet där alla är välkomna – de som verkligen behöver det och de som bara vill komma iväg och ha roligt.

Genom att avstå alkohol över 2,25% under julafton, juldagen och annandagen räknas det som ett ställningstagande. Både privatpersoner och företag kan skriva på ett kontrakt för nykterhet under juldagarna.

också större arrangemang som luciafirandet Decemberfesten i Örnsköldsvik, som är ett samarbete mellan UNF och kyrkan. Till den väntas mellan 300 och 400 personer sluta upp. Det blir också stora LAN-partyn (datorspel) som kommer att sträcka sig över fyra-fem dagar.

– Förra året arrangerades 270 olika Vit Jul-aktiviteter runt om i landet. Förhoppningen är att det blir fler i år och att Vit Jul gör ett ännu större avtryck, säger Linde Tjälldén.

Hittills har ett drygt 100-tal skrivit på för Vit Jul och kampanjen finns också på Facebook med 75 500 fans. Vit Jul har även i år en blogg, men det är en annan blogg än man tidigare har haft. Den kan följas på <http://vitjul.wordpress.com> ■

För fjärde året i rad arrangeras julaktiviteter i Skutskär.

VIT JUL-KUL I SKUTSKÄR

TEXT JOANNA WÅGSTRÖM OCH MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Två dagar före julafton förra året hoppade 42 personer, både barn och vuxna, på en buss i Skutskär för att åka in till Gävle och gå på Jungle City Lekland. IOGT-NTO-föreningen i Skutskär betalade kalaset för att så många barn som möjligt skulle kunna hänga med på Vit-Jul-resan.

Väl framme i det färgglada lekpalatset kunde barnen släppa loss och åka rutschkana, bygga med jättelego, bada bollbad och hoppa studsmatta i flera timmar.

I år är det fjärde året i rad som IOGT-NTO, UNF och Junis i Skutskär arrangerar Vit Jul-aktiviteter. Just Jungle City Lekland föll bort i år, men det blir en rad andra aktiviteter i stället. Mellan den 26 och 27 december blir det filmkväll för alla barn, med övernattnings för den som vill. Och den 3 januari blir det traditionsenlig julgransplundring i Ordenshuset – precis som förra året.

"Alla barn är välkomna – inte bara medlemmar i Junis"

GUN JOHANSSON

– Alla barn är välkomna och man behöver inte vara medlem i Junis, säger Gun Johansson på IOGT-NTO Skutskär och berättar att man går ut med en stor annons i lokalpressen för att locka till sig barn.

– Tvärtom ser vi gärna att våra Vit Jul-aktiviteter når ut till barn utanför föreningen. Förhoppningen är att de också ska bli medlemmar när de ser allt skoj vi hittar på. ■

Programledare i radio, sidekick i TV4:s
Kvällsöppet och krönikör i Metro är några
av Cissi Wallins uppdrag just nu. "Det är
verkligen fullt upp", säger hon.

UTMANAR NORMEN

”Halva mediestockholm är alkisar”

Som nytt stjärnskott i medievärlden var programledaren och krönikören Cissi Wallin mån om att passa in och bli en i gänget. **Hon festade flera kvällar i veckan och drack sig till ett beroende.** I dag är hon nykterist och medlem i IOGT-NTO och utmanar alkoholnormen varje dag, både i jobbet och privat.

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN** FOTO **MOA KARLBERG**

Det är mycket Cissi Wallin just nu. Hon kör sin talkshow på Radio1 varje vardagseftermiddag, bloggar och är dessutom bisittare på TV4s Kvällsöppet, där hon bland annat agerar åsiktsmaskin. Det hektiska tempot har gjort att vi har fått boka om intervjun några gånger. Men nu är hon äntligen här, om än med andan i halsen.

– Jo, det verkligen är fullt upp just nu. Det är kanske svårt att förstå att en timme on air per dag är så pass slitsamt, men mentalt är jag aldrig ledig. Jag måste börja förbereda mitt program redan på morgonen, ha ett nytt, fräscht ämne varje dag och måste hitta gäster som fungerar. Jag är påkopplad mest hela tiden, det ingår ju i jobbet att hålla sig à jour med nyheter och trender, pustar Cissi medan hon bläddrar i lunchmenyn.

– Men det är såklart jätteroligt att det går så bra. Det är ett privilegium att få utforma sitt eget program och bestämma innehållet. Jag har strävat efter att få göra samhällsjournalistik och här får jag verkligen ta ut svängarna, det är högt i tak på Radio1.

Cissi berättar att programmen kan handla om allt ifrån relationer och tabun till alkoholnormens olika uttryck i samhället. Det senare försöker hon få med i sammanhang där det känns relevant, som

inför Vit Jul, storhelger, skolavslutningar och semester.

– Alkoholen står alltid i centrum när det är fest, folk kommer bara det är gratis vin. Det här är tyvärr väldigt tydligt i Sverige. Här reagerar människor direkt om man inte dricker. Alla vuxna ska dricka, så är det bara. Jag blir ofta ifrågasatt för att jag är nykterist. Men då brukar jag ställa en motfråga; varför dricker du? Då blir det tyst, säger Cissi som tycker att alkoholnormen är så pass dominerande att den förstör det sociala livet. Det blir ett vi och ett dom. Vi som dricker och dom som inte dricker. Numera umgås inte Cissi med människor som sätter drickandet och festsandet främst – den tiden är förbi.

– Min sambo Mattias är nykterist som jag och mina nära vänner dricker måttligt, alkohol är ingen stor grej för dem.

”Jag blir ofta ifrågasatt för att jag är nykterist”, säger Cissi Wallin.

"Det är viktigt att ha något att komma med, att man har något att säga och att man presenterar sig som person."

CISSI WALLIN

När jag slutade dricka för ett par år sedan försvann många av mina gamla bekantskaper, det blev helt enkelt en naturlig självsanering. I dag känner jag inget behov av att vara ute och röja. Jag umgås hellre med mina vänner över en god middag, säger Cissi och hugger hungrigt in på lunchen, korv med coleslaw.

Cissi var fortfarande tonåring när hon flyttade från hemstaden Uddevalla till Stockholm. Hon hade ett mål i sikte: att bli programledare. Någon utbildning hade hon inte, men en enorm vilja och drivkraft. Hon gav sig den på att lära sig och utvecklas genom hårt arbete. Nitton år gammal fick hon rollen som Millan i Ulf Malmros "Tjenare kungen". Men det var inte skådespelare hon ville bli, så kampen att ta sig in i medievärlden fortsatte. Hon tjtade sig till att bli krönikör i Metro genom att skriva till tidningen, gång på gång. Till slut sa de ja.

– Det är viktigt att ha något att komma med, att man har något att säga och att man presenterar sig som person. Med ärlighet och passion kommer man långt. Men givetvis handlar det också om tur och tajming, är man i rätt sammanhang brukar det gå av sig självt, säger Cissi om sina framgångar.

Hon berättar att efterhand gav det ena det andra. Hon fick jobb på P3 och därefter rekryterades hon senare till Radio1. Sedan dess har det rullat på.

– För några år sedan fick jag ha en massa extrajobb för att få ekonomin att gå runt. Nu måste jag tacka nej till uppdrag. Det känns lyxigt!

Ung och grön trodde Cissi att biljetten till medievärlden fanns ute på krogen i Stockholmsnatten. Målmedvetenhet i all ära, men utan kontakter kommer man ingen vart, tänkte hon och började hänga med de "rätta" personerna som skulle kunna hjälpa henne upp på karriärstegen. Till viss del hade hon rätt. Men hon fick betala ett högt pris.

– Jag kan säga att halva mediestockholm är alkisar. De sitter på Riche och dricker sjukt mycket. Där var jag också, säkert fyra kvällar i veckan när det var som värst. Efter ett par år blev jag också alkis. Jo, så är det, vad ska jag säga? Jag tror att vem som helst kan utveckla ett beroende. Men ingen sa något förrän efteråt, när jag blivit nykter. Då kunde folk säga att "gud, vad du drack mycket, Cissi". Men varför sa de inget?

Cissi sitter tyst en stund och låter frågan bli hängande i luften, samtidigt som

hon rullar upp coleslaw på gaffeln som spaghetti. Hon ser ut som en porslinsdocka med sin kraftiga makeup, sitt rosa hår och sin ulliga, ljusa kofta. Men där slutar likheterna, för Cissi är allt annat är docklikt tyst och foglig. Hon utstrålar snarast "go" och jävlar anamma. En inställning som hjälpte henne att sluta dricka. En dag fick hon helt enkelt nog av allt festande.

– Sådan är jag. Har jag väl bestämt mig så blir det så. Men jag fick kalla handen av många, det var inte poppis att sluta dricka. Mina gamla kompisar ville ju ha någon de kunde suppa med. När jag inte längre drack var jag inte intressant.

Många uttrycker sig beklagande om att hon har haft ett alkoholberoende. Men det köper inte Cissi.

– Jag är inget offer! Visst är alkoholism en sjukdom, men man har faktiskt ett eget ansvar också. Man kan inte bara skylla på att man var för full.

Cissis främsta drivkraft att sluta dricka var att må bättre på ett personligt plan.

– Jag har blivit nykter för min egen skull. Men jag är gärna en förebild för andra om det kan hjälpa någon. Jag är mig själv och står för mina värderingar. Jag lyfter gärna alkoholfrågor offentligt och tycker att det

Fakta. Cissi Wallin

Namn: Cissi Wallin

Ålder: 26 år

Bor: Södermalm i Stockholm

Familj: sambon Mattias

Yrke: programledare, krönikör och bloggare

Bakgrund: har medverkat i filmerna "Tjenare kungen" och "Sommaren med Göran", krönikör i Metro, radiopratare i P3, programledare på Radio1, bisittare i Kvällsöppet på TV4. Var pressekreterare på UNF 2009. Medlem i IOGT-NTO och ambassadör för Vit Jul.

"Jag är inget offer! Visst är alkoholism en sjukdom, men man har faktiskt ett eget ansvar också."

"Jag har blivit nykter för min egen skull. Men jag är gärna en förebild för andra om det hjälper någon."

CISSI WALLIN

är viktigt att prata om den rådande alkoholnormen. Min inställning är; drick om du vill, men tänk efter varför du gör det.

Hon ser hoppfullt på dagens ungdomar. Många som hon har kontakt med uttrycker att alkohol inte är någon viktig del i deras liv. Det tycks som om en nykter trend kan skönjas och det gläder henne.

Cissi har kommit högt upp på mediehimlen för sina unga år. Och just nu är hon nöjd med att befinna sig precis

där hon är. Hon bor bra på Södermalm i Stockholm tillsammans med sambon Mattias, tränar, umgås med vänner, har ett jobb hon älskar och lever kort och gott ett helt vanligt liv, numera fjärran från det festande som var hennes vardag för bara en handfull år sedan.

– Det är viktigt att inte jaga hela tiden, att kunna vara nöjd i nuet. Men jag har såklart några framtida drömprojekt. Som att skriva en reportagebok om något intressant ämne. Och så hoppas jag på att få

fortsätta kombinera radio och teve som jag gör nu. Men jag känner knappast att jag är "klar", bara för att jag har nått mitt mål att bli programledare. Man kan alltid utvecklas, funderar Cissi och tittar samtidigt på klockan. Hennes pressade schema pockar på uppmärksamhet. Det är snart dags att hasta vidare. På den sista frågan om hur hon skulle vilja beskriva sig själv säger hon;

– Jag är en intuitiv person som sällan ångrar mina val. Jag tycker att jag alltid har valt rätt väg, en väg som har gett mig något och som har fört mig framåt. Jag litar på att det kommer att fortsätta så. ■

SPRITBUTIKEN I VÅRGÅRDA

Ungdomars drickande är helt beroende av att vuxna förser dem med sprit. Det utnyttjas av langare. **I Vårgårda bedrev "mormor" en illegal spritbutik i 1,5 år** och tjänade minst 100 000 kronor i svarta pengar innan polisen till slut stängde verksamheten.

TEXT **CARL-MAGNUS HÖGLUND** FOTO **NICKE JOHANSSON**

Bland Vårgårdas ungdomar var det allmänt känt att "mormor" sålde öl, vin och sprit till alla som åkte upp till hennes röda stuga bakom snusfabriken i tätortens utkant. I ett rum på övervåningen stod prismärkta de insmugglade varorna prydligt uppradade på hyllor. Trots ett rejält påslag från inköpspriset i de tyska gränsbutiker där spriten inhandlades låg priserna under Systembolagets.

Det är enkelt att hitta den röda stugan. Efter snusfabriken leder en smal grusväg upp till vänster där stugan ligger med utsikt över öppen åkermark och den hårt trafikerade E20 som passerar förbi Vårgårda. "Mormor", en 60-årig sjukpensionär som dömdes till ett och ett halvt år i fängelse, vill inte prata med oss. Men hennes 66-åriga man, som under rättegången svor sig fri från ansvar genom att skylla på hustrun, säger att det är skönt att de båda är släppta ur häktet och att de nu försöker komma i ordning igen.

– Det som är gjort är gjort. Vi har lämnat det bakom oss.

66-åringen påstår att han är nykter alkoholist sedan 15 år och att "hon har sitt och

jag har mitt". Han har visserligen hjälpt till att bära ut öl och sprit till ungdomar men inte haft någon koll på vem som köpt eller hur mycket det har rört sig om.

– Jag har ingen aning om vilka pengar det här har rört sig om. Jag har lämnat över allt ekonomiskt till min fru sedan jag fick en stroke för ett par år sedan, säger han, stänger grinden och ber att få vara ifred.

Vårgårda centrum ligger en knapp kilometer längre bort. Knutpunkten är järnvägs- och busstationen. Därifrån ser man ut över ett litet torg med kommunhus, bibliotek och simhall, och ortens huvudgata som löper rakt ut från stationsområdet.

"Alla ungdomar kunde köpa alkohol från henne, alla jag känner köpte där."

AHMED

Från den röda stugan
sålde "mormor" alkohol
till ungdomar i 1,5 år.

Ett par kvarter längre bort ligger Sund-
lergymnasiet med cirka 400 elever och
kommunens enda högstadium, Gullhögs-
skolan. När "mormor" började sälja smug-
gelsprit spred sig ryktet fort på skolorna.

– Alla ungdomar kunde köpa alkohol
från henne, alla jag känner köpte där,
säger Ahmed.

Ahmed spelar Black Jack om låtsas-
pengar tillsammans med sina gymnasie-
kompisar inne på "Bygget", Vårgårdas fritidsgård. Enligt kompisarna behövde man inte ens ringa i förväg, det var bara att åka dit på mopeden.

Den uppfattningen delas av ett gäng yngre killar i 15-16 års-åldern som sitter på fritidsgårdens andra våning och spelar tv-spel. De är jämnåriga med det 15-åriga barnbarnet som gav upphov till uttrycket "mormor". 15-åringen brukade hjälpa till med gräsklippning och liknande trädgårdsarbete och fick välja om han skulle få betalt i pengar eller alkohol. Snart fick han dessutom köpa extra alkohol och även om det inte är helt klarlagt går det att anta att han först köpte ut till sina kompisar och sedan spred det sig vidare. En socialarbetare i kommunen vi pratar med ondgör sig över människans girighet, han tror att när den 60-åriga kvinnan väl fått känn på de svarta pengarna och verksamheten växte av sig själv kunde hon inte hejda sig.

Verksamheten pågick i minst ett och ett halvt år enligt polisutredningen. Trots att det kom in flera tips till polisen under tiden åkte det äldre paret till slut fast av en tillfällighet. Två 15-åringar kom berusade till skolan ett par dagar innan skolavslutning i våras och när polis tillkallades berättade killarna att de hade mer alkohol i en gömma i skogen och att allt var köpt hos "mormor". Ett par timmar senare ►

gjordes en husrannsakan och spritbutiken upptäcktes. Under den tid som polisen var på plats kom dessutom ytterligare två ungdomar dit på en moped för att köpa alkohol.

Kvinnan och mannen greps direkt och häktades ett par dagar senare. Med hjälp av hittade kvitton, kontoutdrag, beställningsregister från ett bolag som i samarbete med de tyska spritbutikerna säljer alkohol på internet och en bensinstations register över när kvinnan hyrt bilsläp kunde man binda kvinnan till åtminstone sex inköpsresor till Tyskland och flera nätbeställningar. Vid dessa tillfällen hade hon köpt 500 liter sprit, 6 000 liter öl, 1 000 liter vin och 670 liter cider.

I förhör och under rättegången hävdade kvinnan att hon endast hade tagit upp beställningar från bekanta och sedan åkt till Tyskland för att köpa alkoholen eller beställt den på nätet. Hon ska inte ha tjänat några pengar, utan endast ha gjort påslag för utgifter i samband med inköpen. Det höll inte i rättegången.

"Med facit i hand tycker vi att det är mindre alkohol som florerar bland ungdomar efter tillslaget"

INGVAR KARELIUS, PLATSCHEF FÖR POLISEN I VÅRGÅRDA

– Min arbetshypotes och det som rätten gick på var att det här till stor del var riktat till ungdomar. Ungdomar har också ett större incitament att handla den vägen i och med att de inte får handla på Systembolaget. För vuxna handlar det mer om att blir billigare, säger åklagaren Johan Fröjelin.

Det gick inte att bevisa hur stor del av försäljningen som skett till ungdomar, men för polisen är det glasklart att tillslaget gav effekt på ungdomarnas tillgång till alkohol.

– Med facit i hand tycker vi att det är mindre alkohol som florerar bland ungdomar efter tillslaget. Det har förekommit rätt mycket alkohol när ungdomarna träffats i offentliga miljöer, säger Ingvar Karelius, platschef för polisen i Vårgårda.

Fältarbetare ger en ännu tydligare bild av tillslagets effekt på den lilla orten.

– Det var en väldigt lugn skolavslutning

och då har jag varit med på rätt många under årens lopp. Då förstår du nog hur skillnaden märktes, säger Gunnar Karlsson, fältarbetare i Vårgårda.

Ungdomars främsta källa till alkohol är kompisar eller kompisars syskon, enligt CAN:s årliga undersökning om skolevers drogvanor (se faktaruta). Hälften av de ungdomar som uppger att dricker alkohol säger att de vanligen får tag på alkohol den vägen. Andra vanliga sätt att få tag på alkohol är från föräldrar eller från annan vuxen.

Hur vanligt det är med mer organiserad langning är oerhört svårt att veta. Svarsalternativet "spritbutik" finns inte med i CAN:s undersökning. Men hälften av alla ungdomar som uppger att de dricker säger också att de dricker 'så kallad smugelsprit'. För att komma åt ungdomsfylla och langning arbetar polisen numera efter den så kallade Kronobergsmodellen som utarbetades i Växjö 2005. I korthet går ►

Alla ungdomar Accent möter i Vårgårda kände till "mormor" och hennes verksamhet.

Fakta. Polisarbete mot langning

På flera håll arbetar polisen aktivt mot langning. Här är ett axplock av langning som upptäckts eller lagförts under hösten.

Nästan 100 000 liter sprit och öl

I november i år dömdes en 68-årig man i Kronobergs län till två och ett halvt års fängelse för grov smuggling och olovlig alkoholförsäljning. Han hade gjort 199 inköpsresor till Tyskland och tagit in 78 000 liter öl och 10 000 liter vin.

Hans fru, som deltog i försäljningen, dömdes till åtta månaders fängelse.

Försäljningen skedde även till minderåriga.

Alkohol i utbyte mot beröring

I Säter, i Dalarna, gick polisen och socialtjänsten tidigare i höst ut med en gemensam varning till alla ungdomar och föräldrar: En langare byter alkohol mot pengar och beröring. Målgruppen var flickor och pojkar i nedre tonåldern. Den misstänktes dock ha pågått under kort tid. Ingen misstänkt har gripits.

6000

liter öl...

...500 liter sprit, 1 000 liter vin och 670 liter cider inhandlades under kvinnans inköpsresor till Tyskland.

Liga med åtta langare åtalade

Ett nätverk bestående av åtta personer i Östergötland åtalades tidigare i höstas för langning. De misstänks ha langat stora mängder sprit under företagsliknande former där leverantörer och försäljare har fått provision.

Vid husrannsakan hittades 3 000 burkar starköl och 90 flaskor starksprit hos de olika personerna.

Nätverket upptäcktes när polisen gjorde en satsning mot langning till ungdomar.

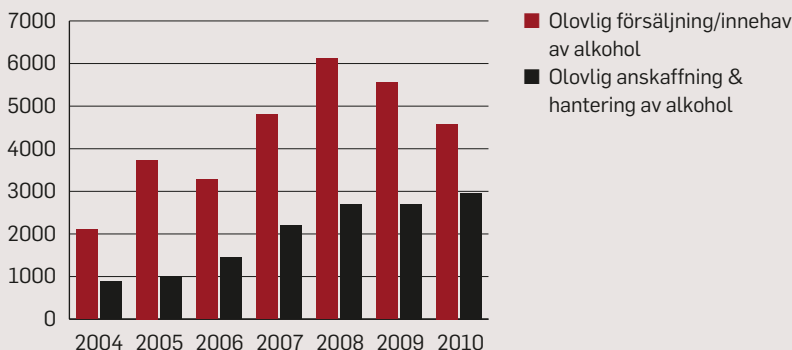
Pappa köpte starköl till klassfest

Pappan hade köpt 60 burkar starköl som han skulle sälja på sin sons klassfest på en skola i Uppsala. Han blev dock tagen på bar gärning och dömdes till dagsböter.

KÄLLA: TT, FALU KURIREN, NORRA HALLAND, ÖSTGÖTA CORRESPONDENTEN, UPPSALA NYA TIDNING

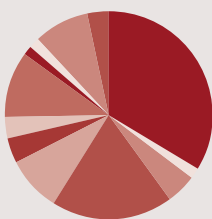
Statistik. Anmälningar om langning ökar

Antalet anmälningar om langning har rusat i höjden sedan polisen började arbeta enligt den så kallade Kronobergsmodellen. Troligen är det inte en faktisk ökning som syns i statistiken utan det faktum att polisen i större utsträckning skriver anmälningar.

Statistik. Så får ungdomar tag på alkohol

Pojkar

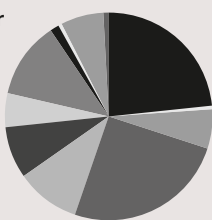
Årskurs 9

Dricker inte	43%
Köper själv på Systembolaget	2%
Från syskon	6%
Från kompisar/kompisars syskon	24%
Från föräldrar (med lov)	11%
Från föräldrar (utan lov)	5%
Annan vuxen som bjuder	4%
Annan vuxen som köpt ut	13%
Restaurang, pub eller liknande	2%
Handlar i ett grannland	2%
På annat sätt	11%
Ej svar	4%

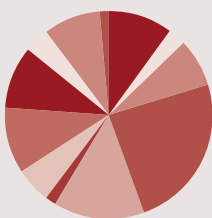
Pojkar

Flickor

Flickor

Pojkar

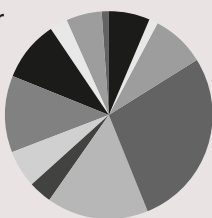
Gymnasiet, år 2

Dricker inte	18%	13%
Köper själv på Systembolaget	5%	3%
Från syskon	13%	17%
Från kompisar/kompisars syskon	43%	56%
Från föräldrar (med lov)	25%	32%
Från föräldrar (utan lov)	3%	7%
Annan vuxen som bjuder	10%	12%
Annan vuxen som köpt ut	18%	24%
Restaurang, pub eller liknande	17%	19%
Handlar i ett grannland	7%	6%
På annat sätt	16%	11%
Ej svar	2%	2%

Pojkar

Flickor

Flickor

KÄLLA: CAN (CENTRALFÖRBUNDET FÖR ALKOHOL- OCH NARKOTIKAPPLYNING)

det ut på att stoppa alla ungdomar som är berusade eller har med sig alkohol ute på stan, att förverka alkoholen, kontakta föräldrar och socialtjänst och dessutom alltid fråga var de har fått alkoholen ifrån.

– Polisen har alltid jobbat mot alkohol-försäljning. Men med den här modellen får man en struktur och inom Kronobergsmodellen har man lika stort fokus på dem som säljer alkohol som på ungdomarna. Det handlar lika mycket om tillgång och efterfrågan, säger Agnes Alm på Rikspolisstyrelsen som har utvärderat metoden. Arbetsmetoden utvärderades år 2009 av Agnes Alm som då arbetade på Brå (Brottsförebyggande rådet).

I Sundsvall där man arbetat mest systematiskt med modellen fick man upp till en 35-procentig minskning av våldsbrotten bland unga. Modellen infördes som ett sätt att minska våld och skadegörelse och då fokuserade man på alkohol eftersom det finns ett så klart samband mellan våld och alkohol.

På de flesta orter arbetar man mer sporadiskt efter metoden. I Vårgårda väcktes frågan i samband med att det förekom mycket fylla i samband med tågresa till Vara.

– Ungdomar åkte tåg till Vara en gång i månaden på någon form av evenemang. Det gick överstyr. Det var mycket stök och fylla på tåget – då samlade vi en grupp poliser, gjorde väldigt många direktförverkande och höll 35-40 förhör med ungdomar och deras föräldrar, säger Ingvar Karelus.

– Jag tycker vi nådde resultat. Det viktiga är att föräldrarna får upp ögonen för det här och förstår att det är någon som säljer alkohol till deras barn och att det blir en dialog mellan ungdomar och föräldrar.

Men trots Kronobergsmodellen och trots att polisen i Vårgårda tycks ha haft beredskap för att arbeta mot langning kunde det äldre paret sälja i ett och ett halvt år innan polisen slog till mot dem.

– Jag tror att det hade kommit tips upp till ett år innan. Tre tips hade i vart fall kommit in. Vid ett tidigare tillfälle hade man även spanat mot den här verksamheten, men vid det tillfället var det ingen som kom för att handla, säger Ola Erhardsson vid polisen i Alingsås som var den som genomförde polisutredningen.

Ola Erhardsson säger att det är en resursfråga. Polisens spanare är ofta uppbundna till andra utredningar, men i samband med storhelger försöker man spana på de adresser det kommit in tips om. Det leder till att ett par större eller mindre langare åker fast varje år i Alingsås och dess kranskommuner. I de utredningar

"Hälften av alla ungdomar som uppger att de dricker säger också att de dricker 'så kallad smuggelsprit'."

GUNNAR KARLSSON, FÄLTARBETARE I VÅRGÅRDA

som Ola har genomfört tidigare har det resulterat i villkorliga domar och böter eller fängelse i sex månader.

– Ett problem är att ingen vill berätta. Det finns en naturlig överenskommelse om att vara tyst mellan den som köper och säljer. De flesta tips om langning vi får in är anonyma och vi kan inte göra en husrannsakan bara för att någon påstås sälja sprit. Vi behöver mer att gå på.

De ungdomar som vittnade mot det äldre paret ställde upp först efter att polis och åklagare påtalat att det var deras skyldighet enligt lag att vittna.

– De var väldigt bekymrade för att de skulle råka illa ut. De sa att det fanns andra ungdomar som var förbannade för att deras källa till alkohol skulle försvinna, säger Johan Fröjelin.

Enligt andra ungdomar i Vårgårda ska också åtminstone ett av vittnena ha blivit slagen för att han satte dit "mormor".

Förutom svårigheten att få tillförlitliga

vittnesuppgifter säger Johan Fröjelin också att gäller att ha "tur" och göra tillslaget när det finns stora mängder alkohol hos langaren.

– I de här fallen finns det annars stora bevisvärigheter. I det polisiära arbetet kan man ha klart för sig att det är en stor omfattning. Men när man kokar ner det

till vad som är möjligt att bevisa är risken att det bara blir tummetott, säger Johan Fröjelin.

I fallet med det äldre paret i Vårgårda lyckades polisen både med att göra ett stort beslag av alkohol och att få bra vittnesuppgifter. Det var därför kvinnan kunde dömas till ett ovanligt strängt fängelsestraff. Polisen hoppas att uppmärksamheten kring det här fallet och det långa straffet kommer att ge effekt.

– Det gör att även andra som langar minskar sin verksamhet eller inte vågar arbeta vidare. Det är som den misstänkta sa, hade hon vetat att det är sådana straff hade hon inte fortsatt, säger Ola Erhardsson. ■

Vårgårdaparet. Vad hände sen?

Det äldre paret i Vårgårda, en 60-årig kvinna och en 66-årig man, hade sålt alkohol i 1,5 år när de greps i våras. De satt både häktade fram tills rättegången.

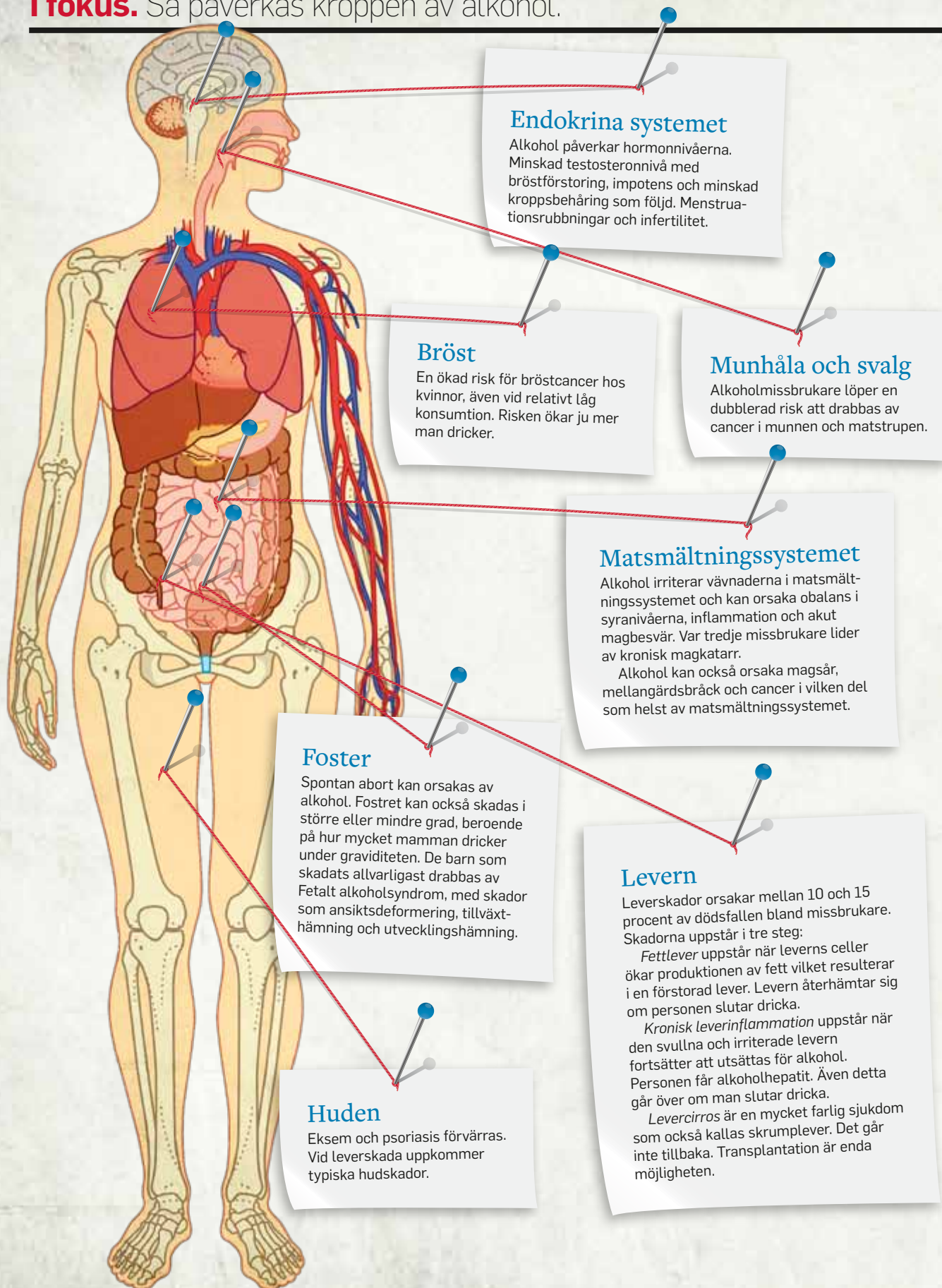
I somras dömdes kvinnan 1,5 års fängelse för grov smuggling och grov olovlig försäljning av alkohol och

mannen dömdes till 1 månads fängelse för olovlig försäljning av alkohol.

Tingsrätten fann det bevisat att de minst hade smugglat och sålt 500 liter sprit, 6 000 liter öl, 1 000 liter vin och 670 liter cider. Vinsten ska ha uppgått till minst 100 000 kronor.

Domen är överklagad till hovrätten.

I fokus. Så påverkas kroppen av alkohol.

Hjärnan

Även relativt måttliga mängder alkohol kan göra att hjärnans storlek minskar.

Låga till måttliga doser påverkar hjärnbarken så att hämningarna släpper. Utsöndringen av endorfiner ökar. Högre doser påverkar lillhjärnan så att talet blir sluddrigt och man börjar ragla. Förmågan att lösa problem som kräver uppmärksamhet och fatta snabba beslut, som vid bilkörning, försämras.

Alkohol påverkar på sikt minnet, omdömesförmågan och inlärningsförmågan och kan förvärra psykiatriska sjukdomar som depression och schizofreni.

Tänder

Alkohol försämrar tänderna och man får lättare hål och tandlossning samt inflammationer i tandkött och tunga.

Ansikte

Blodkärlen vidgas, särskilt i huden. Det orsakar att man blir röd i ansiktet och känner sig varm när man dricker alkohol.

Musklerna

Muskelförtvining. Alkohol kan framkalla en speciell sjukdom (myopati) som medför att hela muskler kan förstöras.

Njurarna

Att dricka alkohol ofta och mycket kan leda till skador på njurarna och urinvägsinfektioner.

Hjärta och kärl

Stora mängder alkohol minskar muskelmassan i hjärtat och ersätter den med fett och fibrer vilket resulterar i förstorat hjärta, hjärtsvikt och rytmrubbningar. Andra följder av alkohol som kan påverka hjärtat är högt blodtryck och stroke.

Små mängder förefaller minska risken för hjärtinfarkt, stroke och högt blodtryck hos personer över 50 vid en måttlig konsumtion (max ett glas för kvinnor och två glas för män per dag). Orsaken är ännu inte helt klarlagd. De eventuella fördelarna tenderar att minska hos dem som redan lever hälsosamt.

Sexualorgan

Långvarigt alkoholbruk kan orsaka inflammation i prostatan vilket i sin tur kan ge erektionsproblem. En annan förekommande skada är förminskade testiklar som medför lägre spermieproduktion och lägre hormonnivåer i blodet.

Blodet

Minskad produktion av röda och vita blodkroppar samt blodplättar. Försämrade koagulationsförmåga och försämrat immunförsvar.

God glögg & meningslös snaps

Accent lät en panel om åtta personer testa Systembolagets nya alkoholfria juldrycker. Resultaten blev minst sagt blandade.

TEXT PIERRE ANDERSSON

Isabella Ice

Ett italienskt mousserande sött alkoholfritt vin gjort på proseccodruvan. Enligt tillverkaren passar det som drink före maten eller till frukt- och bärdesserter.

Pris: 49 kronor för 750 ml

Alkoholhalt: 0 %

Omdömen:

"Söt utan att vara sliskig. Kan fungera som en välkomstdryck."

"Tråkig, det händer liksom inget."

"Det har en lite fadd eftersmak, lite som torrade kantareller luktar."

Testpanelens betyg: 2,3,2,3,2,3,2,2

Accents betyg: 🍷🍷🍷

Kloster Eberbach Traubensaft

Halvtorr druvjuice gjord på Scheurebe, en ganska ovanlig tyska druva. Passar enligt leverantören till desserter, bakverk samt vit- och blåmögelostar.

Pris: 42 kr för 750 ml

Alkoholhalt: 0 %

Omdömen:

"Jättegod. Kan absolut passa till desserter, jag tänker direkt på en äppledessert med glass."

"Mycket smak, kanske lite för söt. Ska nog serveras riktigt kall."

Testpanelens betyg: 4,5,4,4,4,4,3,4

Accents betyg: 🍷🍷🍷🍷

Fentimans Dandelion & Burd

Engelsk dryck med anor från 1200-talet. Gjord av tistel, maskros, anis och ingefära och passar enligt tillverkaren bra till julmaten.

Pris: 39 kronor för 750 ml

Alkoholhalt: 0,5 %

Omdömen:

"Luktar hostmedicin. Smakar som en blandning mellan äcklig Coca Cola och tuggummit Jenka."

"Förstår inte alls användningsområdet för den här drycken. Det är riktigt sliskigt."

"Den här tycker jag om!"

Testpanelens betyg: 1,2,2,1,2,1,4,1

Accents betyg: 🍷

Julmust lagrad på fat

Speciellt framtagen för Systembolaget och ska passa till för de klassiska rätterna på julbordet. Lagrad på bourbonfat.

Pris: 25 kr för 750 ml

Alkoholhalt: 0%

Omdömen:

"God och med bra eftersmak. Kanske lite för lite kolsyra."

"Mindre söt än vanlig must."

"Jag trodde nog att den skulle smaka mer."

"Den bästa musten jag har smakat."

Testpanelens betyg: 4,3,2,3,3,4,3,4

Accents betyg: 🍷🍷🍷🍷

Äppelglögg

Smak med inslag av kanel, äpplen och apelsin. Kan enligt leverantören serveras både varm och kall, gärna med lite is och säsongens bär.

Pris: 25 kronor för 750 ml

Alkoholhalt: 0 %

Omdömen:

"Doftar som glögg, smakar mer som varm äppelsaft med kanel."

"God, lite syrlig smak."

"Fungerar mycket bättre kall än varm."

Testpanelens betyg: 4,3,2,4,4,4,4,3

Accents betyg: 🍷🍷🍷🍷

Dufvenkrooks chokladglögg

Smaksatt med choklad, kryddnejlika, torkad ingefära, citrus och pomerans. Serveras varm på traditionellt vis eller kall till efterrätter.

Pris: 29 kr för 750 ml

Alkoholhalt: 0,5 %

Omdömen:

"Känns inte så julig i smaken."

"Smakar som en blandning av varm choklad och glögg, inte så god."

"Jättegod, den här kommer jag att köpa."

Testpanelens betyg: 5,1,1,2,2,3,2,2

Accents betyg: 🍷🍷

Kiviks Äppelglögg

Smaksatt med apelsin och saffran. Passar att serveras varm med traditionella glögg tillbehör, men kan också serveras kyld.

Pris: 29 kr för 500 ml

Alkoholhalt: 0,5 %

Omdömen:

"Inte lika sötsliskig som vanlig glögg."

"Fin doft men smakar inte så mycket."

"Saknar den där tydliga glöggsmaken."

"Tydlig smak av saffran."

Testpanelens betyg: 4,2,3,3,3,4,3,3

Accents betyg: 🍷🍷🍷🍷

God jul-glögg

Klassisk glöggsmak. Tänkt att serveras varm med de vanliga tillbehören.

Pris: 24 kronor för 750 ml

Alkoholhalt: 0,5 %

Omdömen:

"Doftar lite som en tallskog, och det menar jag på ett bra sätt."

"Mycket smak, lite pepprig och tydlig smag av nejlika."

"En stabil glögg, helt klart den jag skulle välja till julfesten."

Testpanelens betyg: 5,4,5,4,4,4,4,4

Accents betyg: 🍷🍷🍷🍷🍷

Julmust Äppelmust Alice

Äpplena i den här musten kommer från Villands Vånga i nordöstra Skåne. Är tänkt att passa till maträtter där syra, sötma och sälta spelar huvudrollen, som de klassiska rätterna på julbordet.

Pris: 36 kr för 375 ml

Alkoholhalt: 0 %

Omdömen:

"Bra och pigg, men lite vek i eftersmaken."

"Smakar ungefär som utspädd äppeljuice."

"Mycket bättre än äppeljuice, tror den kan passa bra till revbensspjällen."

Testpanelens betyg: 3,2,3,3,3,4,3,3

Accents betyg: 🍷🍷🍷🍷

Natureo Free Syrah

Nyhet på halvflaska för den som vill ha ett alkoholfritt rödvinsalternativ på. Passar enligt Systembolagets experter bra till julbordet men även bra till stekt fisk och rätter av ljust kött.

Pris: 27 kr för 375 ml

Alkoholhalt: 0,5 %

Omdömen:

"Bättre än alla andra alkoholfria rödviner jag testat."

"Fin eftersmak, skulle passa bra till kött."

"Tror att den skulle passa bra att laga mat med också."

Testpanelens betyg: 4,4,3,4,4,4,4,3

Accents betyg: 🍷🍷🍷🍷

Alkoholfri snaps

De alkoholfria snapsarna riktar sig enligt Systembolaget till den som inte vill eller kan dricka alkohol, men som ändå vill vara en del av ritualerna kring julbordet, kräftskivan eller midsommarbordet. Säljs i förpackning om fyra små flaskor.

Pris: 39 kronor för 4x50 ml

Alkoholhalt: 0,5 %

Omdömen:

"Usch, smakar som kräftspad."

"Det här är ju bara lite brännvinskryddor i vatten."

"Helt meningslöst, jag förstår inte varför man skulle vilja dricka det här."

Testpanelens betyg: 0,1,0,0,0,0,0,0

Accents betyg: ❌

BARNEN VINNARE I KRONOBERG

Accent tittar in bakom scenen till **Junis och IOGT-NTO:s barn-gala i Växjö**. Stämningen är nervös – vem ska vinna pokalen i år?

TEXT OCH FOTO **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN**

Det är nervöst bakom scenen så här minuterna innan finalen i Barn hjälper Barn-galan drar igång på IOGT-NTO Vattentorget i Växjö. Klockan är strax före två. Några av barnen har medverkat tidigare år. För andra är det första gången. 14-åriga Sesselja Olafsdottir har sjungit sedan hon var liten och känner sig trygg med sin röst och sin förmåga att trollbinda publiken. Men lite pirrig är hon ändå.

– Det är man ju alltid och det ska man vara. Men jag tror att det kommer att gå bra, säger hon lugnt och får medhåll av 12-åriga Mathilda Lundberg, som dock är betydligt stirrigare.

– Jag är jättenervös! Jag skakar och fryser om vartannat och känner mig nästan svimfärdig, säger hon och himlar med ögonen.

Medan vi pratar har 10-åringarna Emil, William, Anton och Jakob varit uppe och dansat till Michael Jacksons låtar i hemsydda dräkter i guld och svart. De river ner stora applåder. Mathilda ska ut först efter att fem andra småstjärnor har uppträtt och Sisselja får vänta ytterligare några minuter innan det är hennes tur.

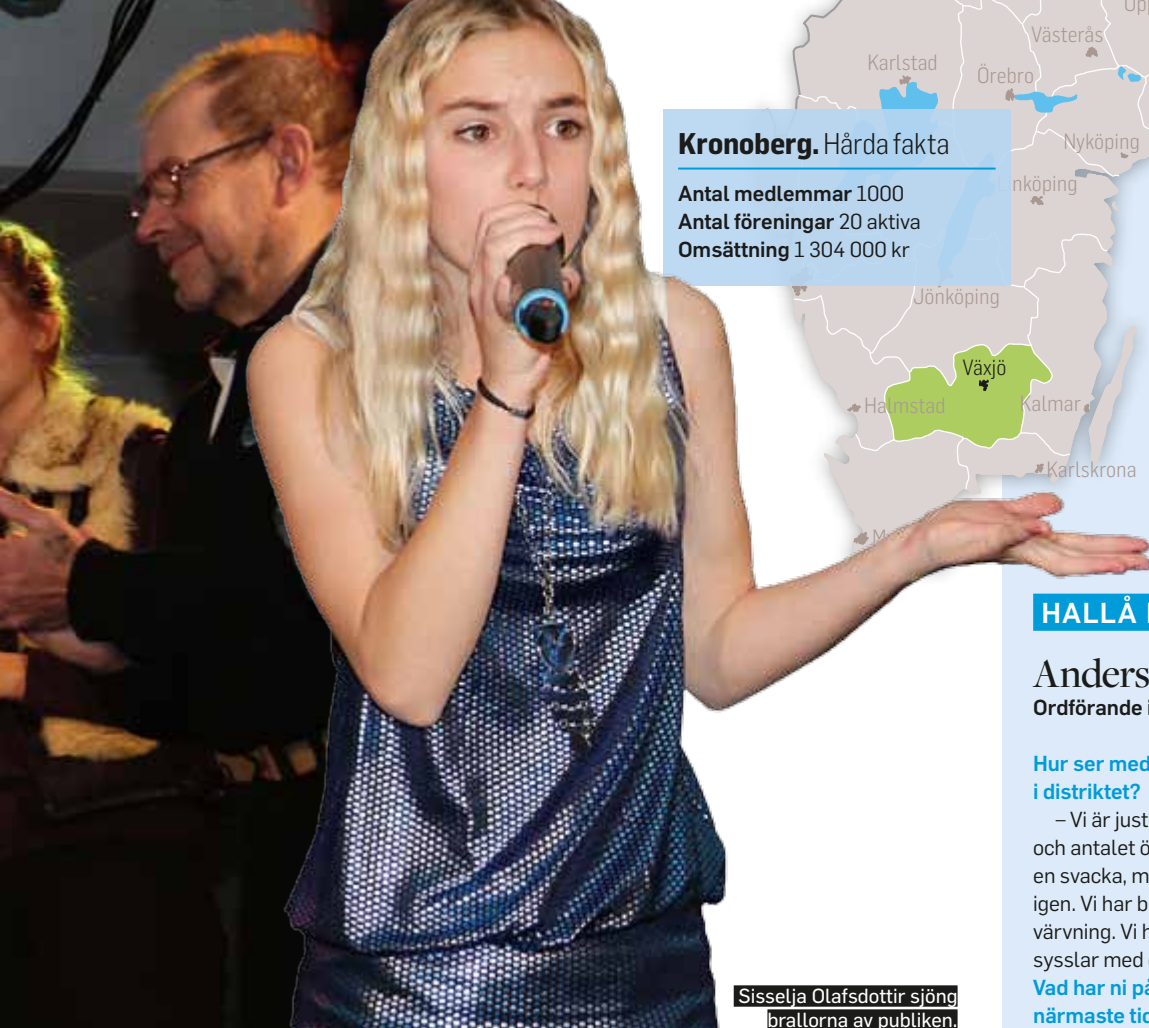
Barn till Barn-galan har funnits i femton år och pengarna man drar in via lotter och biljetter går till olika projekt i Världens Barn via IOGT-NTO. Galan är ett samarbetsprojekt mellan Junis och IOGT-NTO.

– Det hela började med ”småstjärnorna” för 17 år sedan, en talangtävling som Junis arrangerade för barn mellan 7 och 14 år. Vi har under årens lopp haft en del kända konferencierer, som Ulf Lars-

son, och tävlingen har varit och är väldigt populär här i Växjö, säger Anki Kårehed, junisledare och distriktskonsulent.

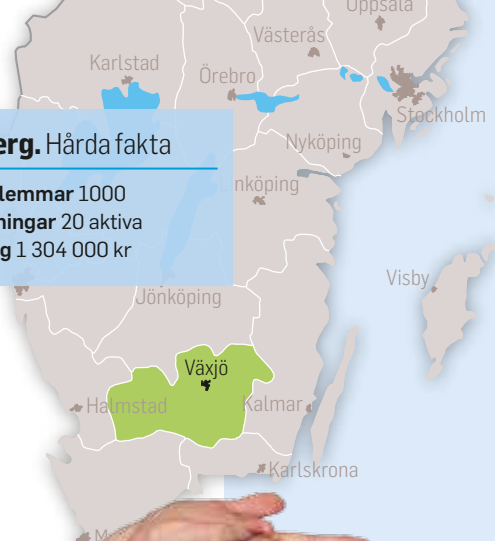
Hon berättar att man inte behöver annonsera eller marknadsföra tävlingen. Den är mycket välkänd i Växjö. Alla barn mellan sju och fjorton som vill vara med i finalen anmäler sig i september och får vara med i en uttagning. De femton-sexton bästa artisterna väljs ut utifrån sångröst och utstrålning. Det är nu dessa barn som är här. Samtliga är med i Junis, eftersom de, vid anmälan, automatiskt blir medlemmar. Några gamla gala-deltagare har vind i seglen. Som 16-åriga Jonna Falk som just nu har en låt som ligger etta på topplistan på en lokal radiokanal.

– Det här är en viktig del i vår verksamhet. Vi jobbar för att barn ska ha roligt. Och det har de hos oss. Barnen som medverkar i vår talangtävling går ofta i olika skolor, men ändå knyts det många vänskapsband. Många håller kontakt via Facebook. Och en del kommer in i vår tea-

Kronoberg. Hårda fakta

Antal medlemmar 1000
Antal föreningar 20 aktiva
Omsättning 1 304 000 kr

**Sisselja Olafsdottir sjöng
 brallorna av publiken.**

terverksamhet. Det känns jättebra, säger Anki Kårehed, som står beredd att stötta och peppa i kulisserna.

Julia Falk och Jessica Sandberg har just kommit tillbaka efter att ha rivit loss på scenen med slagdängan "Tusen och en natt". Publikens jubel var öronbedövande. Tjejerna är rosiga och glada. Det här var jättekul!

Efter att en av de få grabbarna, Pontus Rasmusson, har sjungit melodifestivalhit-ten "Oh, my god" är det Sisseljas tur att gå upp på scenen. Hon blir, precis som alla småstjärnor, först intervjuad av konferenciererna Erika Bergkvist och Felicia Liljenberg. Hon besvarar frågorna lugnt och självsäkert. Nej, hon är inte så nervös. Och ja, hennes största intresse är att sjunga.

Sedan intar hon scenen som en sann diva och sjunger brallorna av de flesta

med klockren röst och stor scennärvaro. Efteråt rycker hon lite på axlarna.

– Jo, det gick väl bra, jag är nöjd. Men jag tror inte att jag vinner. Julia och Jessica var himla bra, jag tror att det blir de som vinner pokalen i år.

Och hon får rätt. När alla sjutton medverkande har sjungit är det dags för juryn att överlägga. Man bedömer sånginsats, scennärvaro och utstrålning.

Jessica och Julia strålar av lycka när de på scenen får ta emot blommor, kramar och den lilla pokalen som vandrar från vinnare till vinnare.

– Hur det känns? Helt fantastiskt, utbrister Julia och får ännu en grattiskram.

Stämningen är på topp bland barn, syskon och föräldrar. Ingen hänger läpp för att man inte vann. Här är resten av deltagarna hedervärda tvåor. Och man kan ju alltid söka igen nästa år. ■

HALLÅ DÄR!

Anders Karlman

Ordförande i Kronobergs distrikt.

Hur ser medlemsutvecklingen ut i distriktet?

– Vi är just nu cirka 1000 medlemmar och antalet ökar hela tiden. Ett tag hade vi en svacka, men nu pekar siffrorna uppåt igen. Vi har blivit bättre och bättre på värkning. Vi har en värvargrupp som bara sysslar med detta.

Vad har ni på gång den närmaste tiden?

– I Ljungby ligger man i startgroparna för att dra igång ett kamratstöd. Jag kommer själv att vara där en dag i veckan för att bland annat jobba på ett samarbete med kommunen. Jag har väldigt mycket kontakter, så det här tror vi kommer att bli bra. Vit Jul är också en stor grej som vi jobbar mycket med i Kronoberg. Vi har ett trettio-tal aktiviteter för barn och firar julbord i Vattentorget. Dit är både kamratstödet och barnfamiljer välkomna. Vi kommer att ha en jultomte på plats. Sedan är det eventuellt på gång att starta en slussförening för folk som går från UNF till IOGT-NTO. Vi blir tyvärr av med många UNFare som väljer att inte gå med i IOGT-NTO. Ofta får att glappet är för stort mellan förbunden. I UNF är alla unga. Och så kommer man till en IOGT-NTO-förening där snittåldern är 60. Då väljer man att hoppa av. Vi har många bollar i luften och när vi engagerar oss så blir det med besked!

Vilka utmaningar står ni inför?

– Svårt att säga. Men det är viktigt att bevara de föreningar vi har. Just nu har vi ungefär 20 aktiva föreningar. De som finns i Växjö försöker vi få att samarbeta med varandra. ■

"Vi jobbar för att barnen ska ha roligt."

ANKI KÅREHED

Sprit. Vin. Öl. Monika Fagerholm är ordens mästare. Hon har belönats med de flesta tänkbara litteraturpris. **Men till slut hade den stora ordkreatören bara tre ord kvar.** De kunde sammanfattas i ett. Alkohol.

TEXT MAJKEN ÖST-SÖDERLUND FOTO ANETTE NANTELL

FRISKRIVEN

"Den som dricker kan inte älska."

MONIKA FAGERHOLM

– Du kan inte vilja bort drickandet.

Ju mer du vill sluta dricka, desto mer finns en djävul inom dig som vill fortsätta.

Monika visar med händerna hur motkraften bor någonstans i magtrakten för att raskt marschera upp genom kroppen och ta kontroll. Viljan väger lätt när spritdjävulen vältrar fram.

Monika har precis hämtat mig i Karis från tåget som går mellan Helsingfors och Åbo. Nu sitter vi i hennes och Hildings nybyggda hus. Katten Ludde som smet ut på en kisspaus, när vi öppnade dörren, har kommit in igen och rullat ihop sig framför braskaminen.

Hon dukar fram kaffe och gräddmunkar på det finska porslinet Taika – magi.

Strax ska hon berätta om ett mirakel som inträffat i hennes liv. Berättelsen passar inte in i rationalitetens och modernitetens ramar. Den går utöver. Ändå berättas liknande berättelser, om och om igen. Över hela världen.

Monika försöker inte försköna, dölja eller dramatisera sin alkoholism. Hon har punkterat sitt försvar. Inför spriten var hon hjälplös. Hon var tvungen att låta gå. Det är så hon förklarar det. Hon gav bort sitt spritbegär. Någon tog det. Först då försvann det.

Hon är rädd för att det ska låta banalt. Men hellre det, än att låta den framgångsrika författaren tala. Hon som kan det retoriska spelet, hon som genom galanta formuleringar förklarar och försvarar allt. Hon som i många år talade om exklusiv champagne, om fina viner, om årgångskonjak, men som i själva verket drack mellanöl halv tio på morgonen enbart för att kunna fortsätta med något starkare.

Monika beskriver sin första fylla, i tidiga tonår, som magisk.

– Berusningen blev en totalupplevelse. Hela mitt liv påverkades. Jag blev en fullare person på alla sätt och vis. I skolan var jag ganska tyst och blyg, hade höga betyg. När jag drack på helgerna blev jag en annan person.

Men det som i början var en hisnande färd, underbar och spännande, blev till

slut ett fängelse, som att sitta fastspänd i ett förarlöst flygplan, där det enda säkra var att det skulle sluta med en krasch i marken, en våldsam död.

– När jag hade en period bestämde jag mig på kvällen, att följande morgon skulle jag dricka kaffe, äta frukost och gå till simhallen precis som en normal människa. Jag kanske drack kaffe när jag vaknade, men en halvtimme senare drack jag mellanöl.

– Jag fick hjälp, all tillgänglig hjälp. Men inget hjälpte, kan man säga.

– Jag kunde allt om alkohol, problemet var bara att jag hade druckit tre flaskor vin när jag visste som mest.

Teoribyggena var eleganta, med de vackra formuleringarna lurade Monika själv, men de destruktiva handlingarna fortsatte. Hon förmådde inte gå från teori till handling, hon kunde inte sluta dricka.

Monika växte upp i en förort till Helsingfors med sin två år äldre syster, pappan var professor i termodynamik och mamman var bibliotekarie, mormor var författare.

Till en början läste Monika psykologi, men insåg snart att hon inte dög som psykolog. Hon var livrädd för människor. Hon bytte ämne och började läsa litteraturvetenskap i stället.

Sitt stora genombrott som författare fick hon 1994 med boken "Underbara kvinnor vid vatten". Den fick Finlandia-priset, Runebergspriset, nominerades till

Fakta. Monika Fagerholm.

Yrke: Författare, föreläsare, funderar på att slutföra sina psykologistudier och bli terapeut.

Bor: Tenala utanför Ekenäs i Finland.

Familj: Maken Hilding och två katter.

Ålder: 50 i år.

Verk: Sham 1987, Patricia 1990, Underbara kvinnor vid vatten 1994, Diva 1998, Den amerikanska flickan 2004, Glitter-scenen 2009.

Augustpriset bland andra fina utmärkelser. Boken översattes till nio olika språk och filmatiserades fyra år senare.

När boken kom ut var Monika 33 år. Hon hade nu börjat boka in "supardagar" i sin almanacka, inte medvetet men omedvetet. Hon lämnade alltid några dagar tomma i varje månad och satte in extra pengar på kontot för att kunna köpa sprit. Förutom festerna med vännerna satt hon ensam och drack. Enorma mängder. Tre flaskor vin och en halv flaska konjak var ingen ovanlig dagsdos.

– Det är ren tur att jag hann bli nykter innan vinboxarna introducerades på marknaden. Nu hade jag säkert druckit tre boxar om dagen i stället för tre flaskor.

Början till slutet inträffade i januari 2003. Hennes mamma hade nyligen dött, Monika åkte från Snäckesund i Ekenäs ut till mammans och pappans sommarställe i Kyrkslätt. Det är en fridfull och vacker plats, dit brukade hon åka när hon behövde få skriva ostört. Inte ens spritdjävulen störde henne där.

Men den här gången blev det annorlunda. Mamman hade efterlämnat ett välfyllt barskåp, hon köpte betydligt mer än hon drack. För Monika var det annorlunda. Hon tömde flaska efter flaska.

Hon tappade kontrollen över tiden. Dagarna försvann in i spritdimman.

– Den sista morgonen vaknade jag klockan tre, jag hade förmodligen slocknat redan på eftermiddagen. Jag kände bakfyllan direkt när jag vaknade, försökte fundera ut vad en normal människa skulle

"Till slut lyckades jag inte ens lura mig själv."

MONIKA FAGERHOLM

göra om hon vaknade mitt i natten. Jag hittade en damtjning, tog den och försökte läsa.

Men bokstäverna förblev livlösa tecken. Monika kunde inte tyda dem. Allt flöt ihop. Orden. Var de på väg att försvinna? Monika blev livrädd.

Hon ringde en kollega, som direkt insåg hur det var fatt.

– Hur mycket jag än intygade att jag klarade mig själv, lyckades jag inte lura henne. Till slut lyckades jag inte ens lura mig själv. Jag hade hittat min botten.

På fredagseftermiddagen när folk bar hem sina matkassar och vinflaskor, smög Monika in på apoteket, köpte några förpackningar antabus och smög längs väggarna ut till bilen så att ingen skulle se henne.

– Men så tittade jag på de där människorna jag mötte, de som stolta bar sina spritpåsar. En alkoholist känner igen en alkoholist. Jag såg att flera av dem hade problem.

Precis då bestämde sig Monika för två saker. Hon skulle aldrig mer skämmas för att hon druckit för mycket och hon skulle gör allt för att hjälpa andra att bli nyktra.

Dagarna efter gick hon på ett självhjälpsmöte. Eftersom hon deltagit förut, visste hon vad som gällde. Hon slutade lita till sin vilja och sin förmåga.

– Jag bad allt jag orkade. Bad att Gud skulle befria mig. Miraklet inträffade. Suget försvann.

Där kunde berättelsen vara slut. Men eftersom Monika vill hjälpa andra genom sin berättelse är hon mån om att inte för enkla.

– Jag hade försökt bli fri minst i fem år innan miraklet inträffade. En av mina första sponsorer var en före detta hemlös kvinna i USA, som bodde in en husvagn. När jag skickade min livsberättelse till henne var jag stolt. Jag var författaren Monika Fagerholm som kunde formulera mig.

Men svaret var inte det väntade.

Kvinnan beklagade att Monika var så intellektuell och ordrik. Den som ska bli fri från spriten måste bli tyst, ödmjuk, vara beredd att be om hjälp med att bli ifrån begäret.

Hilding har precis kört in på gården. Ett liv med honom blev möjligt först när hon

blev nykter. De träffades när hon som stipendiat kom till Villa Snäckesund vid havsstranden i Ekenäs. Gården ägs av Svenska kulturfonden och på den tiden kunde författare få bo där gratis i tre år för att ägna sig åt sitt skrivande. Hilding var vaktmästare. Det som började med att han var kattvakt, slutade med att de idag delar på både katterna, huset och livet.

– Den som dricker kan inte älska, har inga känslor överhuvudtaget, allt är bara dramatiseringar, en show med yviga gester.

I dag spelar Monika ingen teater i verkliga livet. Men däremot har hon börjat på teaterkurs. Under Erik Pöystis ledning går hon tillsammans med några av traktens kvinnor en kurs i att skriva pjäser, lära sig regissera och agera på scen.

– Vi är en tolv tanter och en ung man. Det är så befriande, att upptäcka nya sidor av sig själv, att få leka. Jag som hatar vintern har knappt ens hunnit tänka på den, vi har så roligt tillsammans.

Men teatern är inget substitut för spriten. Det poängterar hon. Begäret kan inte ersättas, det kan bara försvinna. ■

Du vet väl att vi finns på Facebook och Twitter?

Om du följer oss på Facebook eller Twitter får du de senaste nyhetsuppdateringarna automatiskt. Dessutom svarar vi gärna på dina frågor.

www.facebook.com/accentmagasin
www.twitter.com/accentmag

accent

Resor vår o sommar 2012

SICILIEN 24 april - 1 maj

En resa till Medelhavets största ö erbjuder något för varje smakriktning. Du får uppleva praktfull natur med höga berg och vackra dalgångar, isolerade byar, livliga städer och praktfulla palats, allt övervakat av vulkanen Etna

TATRABERGEN, POLEN vandring 2 - 8 juli

Med Zakopane som utgångspunkt vandrar vi i Karpaterna som är ett av Polens vackraste områden omgivet av ett alpiskt landskap. Vandringarna passar alla med normal kondition. Alternativa turer erbjuds.

**SOBER
RESOR**

Vill du veta mer?
Ring 031-265330
soberresor@telia.com
www.soberresor.se

JULTIDNINGEN NORRSKEN

Sveriges äldsta och nykterhetsrörelsens enda jultidning!

Tidningen kostar 50 kr.

Beställ till dig själv och för att ge bort, t.ex. som julgåva.

Rabatt vid minst 10 ex. Minst tio ex. för fraktfri leverans.

Lyssna på barnen!

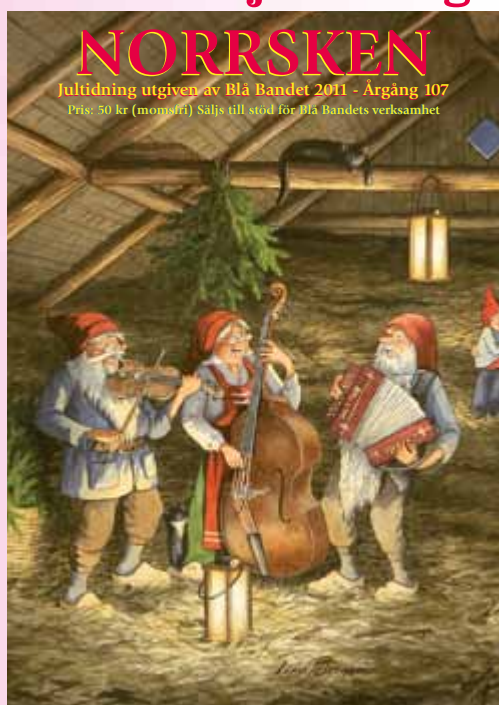
Blå Bandets bok med illustrerade barncitat om hur de kan känna och uppfatta föräldrar och andra vuxnas alkoholbruk.

Boken kostar 50 kr plus frakt.

Beställningar:
redaktionen@blabandet.se
eller 0174-22410
www.blabandet.se

Blå Bandet
Nykterhet behöver du aldrig ångra!

HALLÅ DÄR!

Rolf Bromme

Medlem och aktuell med "Sånger för själen"

Berätta om skivan.

Den kom till efter en konsert i Älvsjö Godtemplargård. Vi har också framfört konserten på Klara Södra och kommer att turnera på ytterligare några IOGT-NTO-föreningar framöver. Det har känts viktigt att göra de här konserterna för att våga göra skivan. För mig är det första gången jag spelar in en skiva som

soloartist tillsammans med min pianist Anouchka Mukherjee. Tanken är att sälja skivorna efter konserterna och på nätet.

Hur länge har du sjungit?

Åh, sedan jag gick i skolan och började sjunga i kör. Det har jag fortsatt med under hela livet. Jag har sjungit ibland annat Stockholms Filharmoniska kör och har turnerat i hela världen. Förra året var jag med i en kör som fick uppträda på Carnegie Hall tillsammans med 200 amerikanska körsångare.

Har du aldrig velat ha sången som yrke?

Jo, jag gick hos en duktig sångpedagog som ung och ville satsa på sången. Men jag hade svårt att lära mig texter utantill så jag släppte den karriären. Men jag har haft lycka att få utöva musiken ändå. Jag sjunger romanser, opera och kyrkomusik, som soloartist och i kör. Jag är basbaryton.

Vilket är roligast; sjunga i kör eller som solist?

Båda är lika kul! Som solist kan man göra egna tempoväxlingar och vara mer flexibel, men det går inte när man sjunger i kör, den måste alltid vara samstämd. I kör tycker jag bäst om att sjunga requiem med en orkester. Det är en fantastisk upplevelse.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FOTO: PRIVAT

BOOK

En hjärtskärande kärleksskildring

■ *Det var inte jag*
Kjell Johansson
Weyler Förlag

BOOK Samtidigt som jag läser Kjell Johansson nya roman *Det var inte jag* skummar jag än en gång igenom *Huset vid Flon* från 1997. Den senare är första delen i en trilogi om syskonen Einar och Eva och deras uppväxt i Mid-sommarmarkransen i Stockholm. Familjen tillhör samhällets utstötta, så långt ned i hierarkin att de snarast står utanför den. Porträtten av föräldrarna har etsat sig fast: den rejäla och (alltför?) älskande modern. Fadern som super, släss och sviker, men som aldrig förlorar förmågan att drömma.

I *Det var inte jag* har barnen blivit medelålders, men kvar

finns minnena och de liv som formats genom dem. Romanen är ett slags "Vad hände sedan?"-pendang till trilogin, berättad ur Evas perspektiv.

Eva är som fastfrusen i övertygelsen om sin egen minder-värdighet, om det bomärke som det sociala arvet tatuerat in på hennes hud och i hennes själ. Samtidigt är detta märke ett smycke som hon bär med stolt-het och inte tvekar att använda som vapen när hon upplever sig hotad.

Under en vistelse skogstorpet där hennes far vuxit upp, en värld av förakt och inskränkthet, träffar Eva den avlägsne släktingen Axel och blir förälskad. Hon önskar ett annat liv för dem båda, tillsammans bara de två i Stockholm. Hon reser och han

lovat att komma efter. Så en dag står han där på Centralen och deras gemensamma liv kan börja. Två stukade själar, båda med besvärligt förflyttat.

Det är en hjärtskärande vacker kärleksskildring, sannare och ärligare än mycket jag läst. Samtidigt, i en annan mening, är den kanske inte alls sann. Efter hand blir frågorna om vad som verkligen inträffar och inte inträffar i denna roman allt flera. En smygande osäkerhet infinner sig. Så blir Evas grundläggande otrygghet och stora ensamhet även läsarens. Vad vet vi egentligen om oss själva, om någonting?

RAGNI SVENSSON

TEATER

Träffsäkert om relationer

Blev det inte mer än så här?
Stockholms Stadsteater
Emil Almén, Katharina Cohen,
Sanna Krepper, Henrik Norlén
Av Jonna Nordenskiöld

TEATER Caroline har varit sur de senaste två åren och hennes man Mats fattar ingenting. Hon har länge velat prata om hur de har det tillsammans. Nu är hon bara trött. Nu kan han tänka sig att prata – men vad ska de egentligen prata om? Viktor ägnar mer tid åt karriären än familjen medan hans fru Malena går omkring och känner sig allmänt otillfredsställd med livet. Båda paren försöker rädda sina relationer med par-

terapi, parmiddagar och vaga semesterplaner, men frågan kvarstår; blev det inte mer än så här? Tja, det är frågan som

FOTO: CARL THORBERG

många i 40-årsåldern ställer sig. Man har fixat allt; barn, hus, jobb. Och sen då? Det är mitt i den här klassiska livskrisen som relationsdramat rör sig – men massor av humor och hög igenkänningsfaktor. Det är väldigt mycket nutid, avskalat och naket på mer än ett sätt. Men också en resa tio år tillbaka i tiden – vad var det som gick snett när allt verkade så bra? Pjäsen ger inga svar, däremot väcker den tankar och, inte minst, gemenskap. Det här är något som nästan hela publiken tycks kunna relatera till och skrattar åt. Det är kul, smart och välspelat.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FILM

Starkt drama om sökandet efter en identitet

FILM *Simon och Ekarna*
Svensk film med bland
andra Bill Skarsgård och
Helen Sjöholm

FILM Sverige strax före andra världskrigets utbrott. 11-åriga Simon lever ett fattigt men kärleksfullt lantliv tillsammans med sina föräldrar. Han trivs bäst ensam och tillbringar ofta långa stunder högt uppe bland några uråldriga ekar, med fantasin som enda sällskap. Han är ointresserad av jordbruksarbete och sitter hellre med näsan i en bok än hugger ved med sin far. Han lyckas övertala sina föräldrar att få gå på ett fint och dyrt läroverk inne i stan. Där blir han snart nära vän med den judiske pojken Isak. När kriget bryter upp får Isak komma och bo hos Simon och hans föräldrar på landet. Isaks far, en rik man som äger en bokhandel, kommer också

han att stå familjen nära. Kanske närmare än vad som kan anses anständigt. Filmen, som bygger på Marianne Fredriksons bästsäljare, spänner över nästan tio år. Simon växer upp och insikten om hur Europa har förändrats sjunker in. Själv har han förblivit samma kunskapsförstånd och ambitiösa pojke som inte på något sätt liknar sin grovhuggne, enkla far. Han har sedan barns-

ben känt sig annorlunda, men inte vetat varför. Nu, när kriget är över, berättar hans mor sanningen. "Simon och ekarna" är ett oerhört välspelat drama med svärta, smärta och underliggande passion. Bill Skarsgård är utmärkt i rollen som den äldre Simon. Men även Helen Sjöholm är fantastisk som hans kärleksfulla och ömsinta mor.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

BOOK

Mobbning, hämnd och kärlek

BOOK *Sankta Psyko*
Johan Theorin
Wahlström & Widstrand

BOOK Johan Theorin är tveklöst en av Sveriges bästa spänningsförfattare och med sin fjärde bok infriar han alla förväntningar. Förskoleläraren Jan Haugen har fått jobb på Gläntan, en förskola som ligger vägg i vägg med den psykiatriska kliniken Sankta Patricia, i folkmun kallad Sankta Psyko. Här sitter landets farligaste brottslingar inlåsta, några av dem är barnens föräldrar och förskolan är ett försök att ge såväl barn som föräldrar en

möjlighet att umgås. Kliniken och förskolan är sammanbundna med en underjordisk tunnel, som barnen passerar igenom när de ska träffa sina föräldrar. Och det är i den här tunneln som spänningen börjar. För Jan har inte tagit vikariatet för barnens skull, utan för att han vill hitta ett sätt att ta sig in på kliniken. Därinne finns nämligen Alice Rami, en flicka han lärde känna som femtonåring då han satt på barnpsyket efter ett självmords-

försök. Intrigen är minst sagt klurig och tar flera oväntade vändningar. Den rymmer mobbning, hämnd och kärlek. Theorin är en mästare på att med enkla medel höja spänningsnivån så att man bara måste läsa vidare. I den här thrillern finns

inga övernaturliga inslag, allt är fullkomligt trovärdigt, vilket gör det hela ännu mer otäckt. Helt klart vinterns bästa nagelbitare!

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

MISSA INTE!

FOTO: SF FILM

1 FILM "Någon annanstans i Sverige" med bland andra Helena Bergström. Ett inbrott frigör mäktiga och undertryckta krafter i en uppgörelse på liv och död som inte lämnar någon oberörd. En stark film om missnöje och tyst våld. Premiär den 16 december.

2 BOK Ja till Liv! är en ABC-bok som ser ut som en LSD-karta. Olika ämnen, högt och lågt, diskuteras i den här hejdlösa serieboken som inte liknar någonting annat. Liv Strömquist letar efter svaret på frågor som: Vad tillför Robert Gustafsson evolutionsteorin? Och varför är varje hallå på TV4 förbunden att bli ihop med Niclas Strömstedt?

3 BOK "Porträtt av crackmissbrukaren som ung" av Bill Clegg (Pocketförlaget). Författaren – en lovande, ung litterär agent i New York beskriver närgånget hur han gått ner sig på crack. Han lämnade allt för att ensam sitta på ett hotellrum och knarka och dricka litervis med vodka. Berörande och drivet och svårt att sluta läsa.

Robert Damberg

NAMN: ROBERT DAMBERG
ÅLDER: 29 ÅR
FAMILJ: SAMBO, DOTTER OCH HUND
BOR: I UPPSALA
GÖR: POLITISK SEKRETERARE FÖR MILJÖPARTIET I UPPSALA
MEDLEM: TROTS ALLT!

Hur länge har du varit medlem i nykterhetsrörelsen?

– Jag gick med i UNF när jag var 14 år och sedan har det rullat på. Jag har varit aktiv från första början och var UNFs ordförande 2005-2009. I dag är jag med i IOGT-NTO och är engagerad lokalt här i Uppsala på distriktsnivå.

Vad jobbar du med?

– Jag är politisk sekreterare för landstinget och Miljöpartiet här i Uppsala, vilket innebär att jag är en slags blandning av pressekreterare och politisk tjänsteman. Jag jobbar bland annat med utbildningar och hjälper lokalföreningar, ungefär som en distriktskonsulent. Det är ett varierande och roligt jobb, med många utmaningar.

Politik och engagemang går som en röd tråd genom ditt liv; varför?

– För att det är så roligt och för att det har gett mig så mycket. Genom nykterhetsrörelsen har jag träffat vänner och fått många utmanande uppgifter. Det har varit bra både socialt och på det personliga planet. Jag har utvecklats mycket som människa. Engagemanget i nykterhetsrörelsen har dessutom tagit mig dit jag är i dag. Det har varit en fantastisk plantskola.

Hurdå?

– Jag har jättenyttan av det jag har lärt mig på UNF och i IOGT-NTO. Jag har kunnat jobba fullt dag ett eftersom jag har haft koll på hur systemet fungerar. Jag är van att rådda, fixa och boka grejer, jag har gjort det hundra gånger förut. Jag är inte heller rädd att ställa mig i en talarstol och mötestekniken kan jag. Många i Miljöpartiet har imponerats över att jag kommit in i jobbet så snabbt. Det kan jag tacka nykterhetsrörelsen för. Jag har oerhört mycket gratis.

Vilka egenskaper ska man ha för att göra en politisk karriär?

– Om man tycker att saker är kul och har lätt att uppskatta utmaningar, så ger det sig självt. I mitt fall var det slumpen som avgjorde att jag gick med i UNF. Jag tror inte att jag är så speciell, det handlar mer om tillfälligheter.

Du har blivit pappa också?

Ja, Hilma är 4 månader nu. Det känns roligt och häftigt att få följa en liten människa på nära håll, det är en resa jag ser fram emot.

TEXT MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

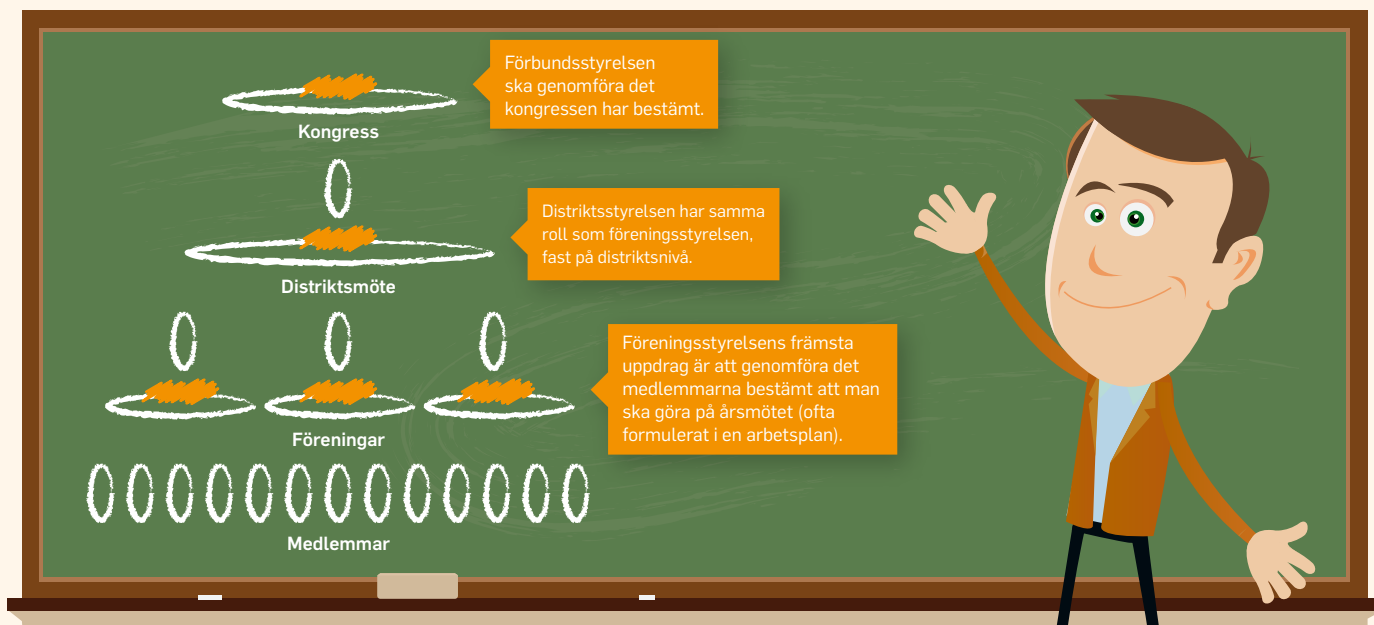
"Om man tycker att saker är kul och har lätt att uppskatta utmaningar, så ger det sig självt."

Känner du någon som borde bli månadens medlem?

TIPSA OSS på
accent@iogt.se eller
Accent, Box 12825,
112 97 Stockholm

Demokratikoll. Del 1 av 3. Den formella strukturen.

Ny serie! I en kort serie om tre delar kan du lära dig mer om hur IOGT-NTO fungerar och om hur du kan påverka organisationens framtid.

En medlem – en röst

Medlemmarna styr. Det är ett mantra som man ofta hör upprepas i förenings- och folk-rörelsevärlden. Men hur går det egentligen till när 30 000 medlemmar ska staka ut riktningen tillsammans?

Den modell man har valt brukar kallas för representativ demokrati. Vi använder den när

vi går till val i kommun-, landstings- och riksdagsvalen och vi använder den inom IOGT-NTO. Via val utser vi helt enkelt representanter.

Den enskilde medlemmen är den minsta beståndsdelen i den här modellen. Ett antal medlemmar går samman i en förening

och beslutar saker på ett föreningsmöte. På den här nivån är det ofta möjligt att alla medlemmar (som vill) får komma till tals.

Alla föreningar inom ett visst geografiskt område samlas i ett distrikt – inom IOGT-NTO följer dessa oftast länsgränserna. I ett distrikt finns ofta tusentals medlemmar och det skulle bli ganska opraktiskt att samla alla dessa för att ta beslut om vad man ska göra och inte på distriktsnivån i organisationen.

Alltså utser föreningen

representanter som åker på ett distriktsmöte en gång varje år. Distriktsmötet väljer en distriktsstyrelse och fastställer en budget och en arbetsplan för det kommande året.

På motsvarande sätt är det de olika distrikten som utser ombud till kongresserna. Dessa arrangeras vartannat år, senast i Åre nu i somras. Kongressen är IOGT-NTO:s högsta beslutande organ – det finns ingen instans i organisationen som har rätt att sätta sig över kongressens beslut.

PIERRE ANDERSSON

"Via val utser vi helt enkelt representanter."

Fakta. Liten demokratisk ordlista

Arbetsplan – Kallas också verksamhetsplan. Här beskriver man vad vill göra och vilka mål man vill uppnå. På förenings- och distriktsnivå jobbar man ofta med planer på ett år framåt, medan man på förbunds nivå fastställer planer för flera år framåt.

Demokrati – Ordet är en sammansättning av grekiskans demos (folket) och kratein (styre) och betyder alltså ungefär "folkstyre". Ordet har funnits i svenskan åtminstone sedan slutet av 1500-talet.

Kongress – Arrangeras inom IOGT-NTO vartannat år. Nästa gång i Borås 2013. Kongressen

är IOGT-NTO:s högsta beslutande organ, och det är här man väljer förbundsordförande och resten av förbundsstyrelsen.

Stadgar – En organisations stadgar fungerar ungefär som en slags lagtext eller spelregler som är tänkta att styra och reglera hur man arbetar tillsammans. Om du är nyfiken

kan du titta på IOGT-NTO:s stadgar på www.iogt.se
Styrelse – Styrelsen (oavsett om den arbetar på förenings-, distrikts- eller förbunds nivå) har som sitt huvudsakliga uppdrag att genomföra det medlemmarna vill att den ska göra. Ofta uttrycks detta i en arbetsplan och en budget.

Förbundsordföranden. Anna Carlstedt

Boxningsfilmer? Inspiration från oväntat håll.

Jag tar gärna fighten

När jag skrev på min blogg härförleden att "min sparringpartner tycker att jag borde lyssna på annan musik än trash metal", väckte detta allmän munterhet bland väninnorna: Dels ville de gärna framhålla att jag har världens sämsta musiksmak, dels invände de att jag ju faktiskt inte boxas. Om man nu inte räknar de snälla box-passen på Friskis&Svettis, förstås. Men nu var ju ordet *sparringpartner* menat som en metafor, en bild. Jag tycker inte om våld och skulle aldrig slå någon. Men jag råkar ändå bli väldigt inspirerad av boxningsfilmer. Jag beklagar detta, men så är det. Och det jag gör tillsammans med andra i mitt uppdrag som förbundsordförande påminner mycket om boxning: Vi är hängivna, vi är beredda att ta ganska tuffa fighter, och vi får ofta mycket stryk när vi står upp för det vi tror på. Och ibland skulle jag ha mycket lättare att ta spräckta ögonbryn eller brutna revben än de angrepp våra medlemmar utsätts för när vi ger oss ut i frågor som provocerar många. Men självklart ska vi ge oss upp i ringen och gå rond efter rond mot alkoholkapitalet. Det är ju bland annat därför vi finns. Och då behövs det bra coacher. Och sparringpartners.

Som talar om för en av att man kommer att klara matchen, och som stärker en mentalt. Och som finns där, hur det än går.

Det är där filmerna kommer in. För att ladda upp inför tuffa matcher, om liknelsen tillåts, brukar jag se boxningsfilm: Hillary Swank i *Million Dollar Baby* lär mig att man kan vända erfarenheterna från sin trasiga uppväxt till en positiv kraft och energi. Russel Crowe i *Cinderella Man* lär mig att man kan göra i stort sett vad som helst för sina medmänniskor om det krävs. Och Robert de Niro i *Tjurens från Bronx* lär mig att vara bäst när det gäller. Och ja, hur patetiskt det än är, så visst springer jag bredvid Sylvester Stallone de 72 stegen uppför trapporna till konstmuseet i Philadelphia. Jag springer med Rocky i mina noppiga joggingbrallor om och om igen tills jag orkar ända upp. Och har hittat kraften för att besegra våra motståndare: De som tjänar grova pengar på alkoholens baksidor.

När vi går våra ronder mot en skrupelfri alkoholindustri, som försöker erövra tredje världen och som försöker slå sönder den politik vi vet skyddar, känns det ofta som en David mot Goliat-kamp efter-

som de har obegränsade resurser och vi är en ideell organisation. Men vi kan konstatera att vi brukar resa oss på nio. Och vinna. I skrivande stund verkar det inte bli någon gårdsförsäljning. Anders Borg har lovat att höja alkoholskatten innan mandatperioden är slut. IOGT-NTO öser in tusentals nya, stolta medlemmar. Vi är ett av Sveriges tio snabbast klättrande varumärken. Det är trendigt att vara nykter. Det är med politik som med boxning. Resultatet går att påverka. Eller som Åsa Sandell, kulturjournalist och kvinnlig, svensk proffsboxare, brukar säga: "I boxning är aldrig utgången given. Men man går in för att vinna". Och när jag får brev från er medlemmar som berättar att IOGT-NTO gjort skillnad på riktigt, då vill jag svara er genom att citera poeten Leonard Cohen: "If you want a boxer, I will step into the ring for you".

Men vem är då min sparringpartner?

Tja, det beror ju på hur man ser det: Bildligt eller bokstavligt.

Anna Carlstedt

Här finns IOGT-NTO

STOCKHOLM, 01/A

Kontaktperson: Kajsa Elveberg
08-21 37 51, 0707-78 70 03

UPPSALA, 03/C

Kontaktperson: Mona Örjes
018-12 14 86, 0733-83 83 42

SÖDERMANLAND, 04/D

Kontaktperson: Micael Söderström,
0155-28 15 40, 070-770 99 57

ÖSTERGÖTLAND, 05/E

Kontaktperson: Ulf Zetterström,
013-10 40 40, 073-383 83 39

JÖNKÖPING, 06/F

Kontaktperson: Tomas Nylén,
036-12 07 10, 073-056 44 88

KRONOBERG, 07/G

Kontaktperson: Anders Karlman, 073-271 76 04

KALMAR, 08/H

Kontaktperson: Jashar Gashi, ordförande,
073-271 77 20

GOTLAND, 09/I

Kontaktperson: Monica Engström-Thomsson,
0498-2150 43, 070-190 84 34

BLEKINGE, 10/K

Christer Karlsson, Pia Marcolin,
0457-157 11, 0733 - 83 83 31

SKÅNE, 11/LM

Kontaktperson: Peter Tuvegård,
040-611 51 15, 070-190 84 05

HALLAND, 13/N

Kontaktperson: Leif Arne Gustavsson
0346-164 90, 0703-777 187

GÖTEBORG OCH BOHUSLÄN, 14/O

Kontaktperson: Malin Westergren (föräldraledig),
vik Daniel Carlryd, 031-77 57 860

ÄLVSBORG, 15/P

Kontaktperson: Anneli Simu Gunnarsson,
Ola Österlund, 033-10 32 72, 076-84 28 283

SKARABORG, 16/R

Kontaktperson: Petra Berghäll, 0500-48 34 13

VÄRMLAND, 17/S

Kontaktperson: Monica Ståhl, ordförande,
054-18 77 72, 073-040 16 09

ÖREBRO, 18/T

Kontaktperson: Per Holm
019-13 85 65, 019 -611 58 14

VÄSTMANLAND, 19/U

Kontaktperson: Per-Erik Lundberg, ordförande,
070-395 96 10

DALARNA, 20/W

Kontaktperson: Krister Broberg, ordförande,
0243-851 05, 073-511 46 13

GÄVLEBORG, 21/X

Kontaktperson: Krister Lundgren, ordförande,
0650-14791, 0738-17 72 34

VÄSTERNORRLAND, 22/Y

Kontaktperson: Mats Löw (Medelpad), Ingela
Sjöberg (Härnösand)
0660-175 95, 076-135 85 86, 070-284 88 21

JÄMTLAND, 23/Z

Kontaktperson: Charlotte Henriksson
063-13 20 45

VÄSTERBOTTEN, 24/AC

Kontaktperson: Inger Malmén, 0730-45 90 90

NORRBOTTEN, 25/BD

Kontaktperson: Anna-Lena Gröhn
073-0911 767

Värva en medlem!

Värvarens personnr

MEDLEMSLÖFTE

Som medlem i IOGT-NTO lovar jag att arbeta för ett bättre samhälle utifrån IOGT-NTO-rörelsens grundsatser och program.

Därmed lovar jag att leva helnyktert, det vill säga att ej använda alkohol drycker med högre alkoholhalt än 2,25 volymprocent, narkotika eller andra gifter med berusande effekt.

IOGT-NTO är ansvarigt för behandlingen av de personuppgifter som du lämnar i samband med din medlemsansökan. Personuppgifterna kommer IOGT-NTO att använda för att föra medlemsregister och behandlas inom ramen för IOGT-NTO:s verksamhet. De kan också komma att överlämnas för behandling till annan part som IOGT-NTO har ett avtal med, exempelvis för administration av medlemsavgifter eller för erbjudanden om tjänster och produkter till dig som medlem.

IOGT-NTO är angelägen om att de personuppgifter som registreras är riktiga. För att ge dig som medlem bästa möjliga service är det därför viktigt att du meddelar oss eventuella förändringar. Du kan när som helst skicka en skriftlig begäran till oss om information om vilka personuppgifter om dig som behandlas.

Vill du inte att dina personuppgifter överlämnas till annan för exempelvis marknadsföringsändamål är du välkommen att skriftligen anmäla detta till oss.

Jag står bakom IOGT-NTO:s medlemslöfte och vill bli medlem

Jag godkänner att IOGT-NTO sparar och hanterar mina personuppgifter.

Namnteckning*

Förnamn*

Efternamn*

Gatuadress*

Postnummer*

Ort*

Personnr (10 siffror)*

Telefonnr

E-postadress

Eventuellt önskad förening

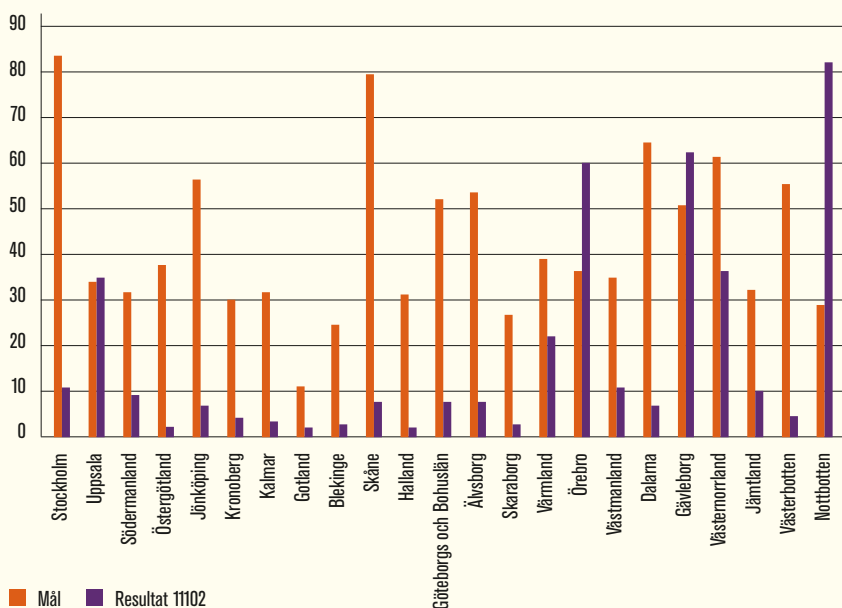
*Obligatoriska uppgifter.

Skicka in talongen till IOGT-NTO, Box 12825, 112 97 Stockholm

IOGT-NTO INFORMERAR

www.iogt.se • www.sobernet.nu • 08-672 60 05 • info@iogt.se

TUSEN NYA!

Under höstens distriktsvärvarkampanj var målet 1 000 nya medlemmar, och utfallet blev 382. Stort grattis till Norrbotten som nådde dubbla målet och därmed premieras med 20 000 kr, och grattis också till Uppsala, Örebro och Gävleborg som nådde minst 100% av sitt mål och kommer att premieras med 10 000 kr var.

Bland de distrikt som utmärkt sig och gjort utmärkta insatser under oktober hör också Värmland och Västernorrland, men de nådde inte ända fram denna gång. Vi såg också att Västmanland och Södermanland gjorde ett ryck de sista dagarna och kom en bit mot målen.

Vi tackar alla som bidragit till vårt gemensamma resultat!

2012 års värvarkickoff

Nästa år ersätts den traditionella värvarkickoffen med en turné där vi åker ut till alla 23 distrikt. Under januari kommer vi att besöka samtliga distrikt för att möta värvare, ansvariga, blivande värvare, nyfikna och berätta om alla värvarplaner och inspirera till värvning. Vi kommer att gå igenom tävlingar och kampanjer och visa upp det nya värvarmaterialet där ni kommer att känna igen IOGT-NTOs nya visuella identitet.

Föreningsårsmöten 2012

Snart är det dags att gå på årsmöte i din lokala IOGT-NTO-förening. Under tiden 1 januari till 29 februari ska årsmöten genomföras. Kallelse till årsmötet borde dyka upp till dig snart.

Om du som medlem har ett förslag som du vill att föreningens årsmöte ska ta upp, kan du skriva en motion till årsmötet. I kallelsen till årsmötet ska det stå vart man skickar motionen.

5 sätt att engagera dig

- Var med i en studiecirkel i Alkokoll
- Betala din medlemsavgift till IOGT-NTO
- Besök www.iogt.se
- Skriv en motion till din IOGT-NTO-förenings årsmöte
- Fira en Vit Jul!

VILL DU SLIPPA ALKOHOLREKLAM?

Gillar du inte vinprovningen i teve och radio? Läs mer om hur Du kan agera på www.iogt.se/forpackad och gå in på Facebook och "gilla" TV utan alkoholreklam.

Vit Jul

Kom ihåg att efter kampanjen Vit Juls slut skicka in er ekonomiska rapport om ni blivit beviljad bidrag från Vit Jul. Redovisning sker genom en skriftlig rapport till Vit Jul-kansliet i det formulär som kommer att finnas på den webbsida där ansökan gjordes (www.iogt.se/vitjul). Redovisningen öppnar första veckan i januari. Där vi vill bl.a. veta:

- Typ av arrangemang
- Hur många kom
- Ekonomisk redogörelse
- Åldersfördelning på deltagarna
- Erfarenheter från arrangemanget

Vi vill också i redovisningen veta på vilket sätt ni har gjort aktiviteten öppen för andra än föreningens medlemmar. Senast den 31 januari 2012 vill vi ha denna redovisning.

God Jul önskar Vit Juls aktivitetsgrupp!

UTBILDNINGAR 2012

Anmälningar till alla utbildningar görs på hemsidan www.iogt.se.

Vill du veta mer om innehållet eller har du andra frågor, se hemsidan, mejla info@iogt.se eller ring 08-672 60 05. I kurskostnaden ingår (om inget annat anges) resa med billigaste färdssätt, mat samt övernattnig i dubbelrum om kursen varar flera dagar.

NARKOKOLL Grundkurs

För dig som vill lära dig mer om narkotikafrågan. En grundläggande kurs med erfarna föreläsare, om narkotika och dess konsekvenser för samhället.

NÄR: Fredag 3 februari, mellan 9.30 och 16.30

VAR: Stockholm

KOSTNAD: 350 kr inkl resa med billigaste färdssätt och mat under dagen

ANMÄLAN: via www.iogt.se/utbildningar eller 08-672 60 05 senast 13 januari

NARKOKOLL Fortsättning

Här är fortsättningskursen för dig som har grundläggande kunskaper om narkotikafrågan, men som vill lära dig ännu mer och känner att frågor runt narkotika är viktiga att jobba med.

NÄR: Lördag 4 februari, mellan 9.30 och 16.30

VAR: Stockholm

KOSTNAD: 350 kr inkl resa med billigaste färdssätt och mat under dagen

ANMÄLAN: via www.iogt.se/utbildningar eller 08-672 60 05 senast 13 januari

ALKOKOLL Grundkurs

Här får du grundläggande fakta om forskning runt alkohol, IOGT-NTO:s ställningstaganden i alkoholfrågan utifrån politik, förebyggande och opinionsbildning.

NÄR: Lördag 4 februari, mellan 9.30 och 16.30

VAR: Stockholm

KOSTNAD: 350 kr inkl resa med billigaste färdssätt och mat under dagen

ANMÄLAN: via www.iogt.se/utbildningar eller 08-672 60 05 senast 13 januari

ALKOKOLL Fortsättning

Utbildningen för dig som redan har grunden i alkoholfrågan, och nu vill fördjupa dig. Bli ännu bättre på argumenten, och våga ta debatten.

NÄR: Söndag 5 februari, mellan 9.30 och 16.30

VAR: Stockholm

KOSTNAD: 350 kr inkl resa med billigaste färdssätt och mat under dagen

ANMÄLAN: via www.iogt.se/utbildningar eller 08-672 60 05 senast 13 januari

FÖRPACKAD

Kursen riktar sig till medlemmar i IOGT-NTO-rörelsen som är intresserade av alkoholreklam, påverkansarbete och alkoholpolitik. Utbildningen ska ge verktyg att arbeta alkoholpolitiskt och öka kunskapen kring marknadsföring av alkohol.

NÄR: 17–19 februari

VAR: Tollare folkhögskola, Saltsjö-Boo

KOSTNAD: 850 kr inkl logi, mat och resa med billigaste färdssätt

ANMÄLAN: via iogt.se/utbildningar eller 08-672 60 05 senast 29 januari

KALENDARIUM

JANUARI

Turné med lokala värvarkickoffer

21-22...DO-samling, Saltsjö-Boo, Saltsjö-Boo

24-25...Distriktskonsulentsamling, Mölnlycke

27-28...Utveckla föreningen – Läringsnät, träff 1, Saltsjö-Boo

FEBRUARI

1-30/9...Möjlighet att söka bidrag till lokala utvecklingsprojekt

1-2...Förenings-/kretskonsulentsamling, Mölnlycke

3.....Accent nr 1 kommer ut

3.....Narkokoll, grundkurs, Stockholm

4.....Narkokoll, fortsättningskurs, Sthlm

4.....Alkokoll, grundkurs, Sthlm

5.....Alkokoll, fortsättningskurs, Sthlm

17-19...Utbildning om alkoholreklam, Saltsjö-Boo

25.....Regional samling distriktsstudieledare, Sthlm

25.....Regional kampanjutbildning, Västerås

MARS

1-31...Våga fråga! Distriktsvärvarkampanj

2.....Accent nr 2 kommer ut

2-4.....Utbildning i IOGT-NTO:s portal för ideella uppdrag, Mölnlycke

3.....Regional samling distriktsstudieledare, Värnamo

4.....Regional samling distriktsstudieledare, Sundsvall

7-8...Projektledarutbildning, startträtt för distansutbildning, Mölnlycke

8.....Internationella kvinnodagen

15.....Grundkurs registeransvariga, Saltsjö-Boo

16.....Fördjupad kurs registeransvariga, Saltsjö-Boo

23-24...Finansiera dina projektidéer, Mölnlycke

24.....Regional kampanjutbildning, Halmstad

24-25...Utveckla föreningen – Läringsnät, träff 2, Saltsjö-Boo

31.....Regional kampanjutbildning, Sthlm

APRIL

3.....Accent nr 3 kommer ut

14.....Regional kampanjutbildning, Karlstad

14-21...Utbildning värvarteamsledare, Kroatien

15-30...Antilagningskampanj inför Valborg

17-19...Eldsölsutbildning för lokala seniorer, träff 1, Mölnlycke

20.....Regional idébyttardag sociala företag, Torslanda

20-21...Regional utbildning i Gapminder, Torslanda

20-21...Regional utbildning i Gapminder, Sundvål

KAN BLI TULPAN		EN SORTS DRAG		HAR MAN PÅ FEST		SAMMAN- FATTA		EN BLANDNING AV ÄMNER SOM ÅSTAD- KOMMER EN VISS KEMISK FÖRÄNDRING		MANICK, MOJÅNG, MASKIN, M.M.		
				SKA MAN INTE SKRIVA I KORSORD								
				ETUI PRYDER VISST TAG								
GÖR TANT BRUN 37°								GICK UPP I TEMPO				
		Accent Nr 10										
				SEX- UELLT VID- LYFTIGT		A		TRUT MEN INTE MÅS DJUR I FLOCK				
OFFRA		ÖI LULEÅ STIFT	ELAK KANSE ENDAST I SAGA	SAGS SNABBA JÄRNET		SKA MAN INTE SJKDOM						
						KUST- FÖRSVAR KAN FÅ AURA		PYSS- LAT PLÅGAR TJUVAR			KURS- ÄMNE HAR VISS SÅD	PAVE- DÖME KING COLE
GJORDE POLISEN FÖR- SVUNNA									NÄRA ATT KVÄVAS SINKA- BIRUM			
MEDALJ- VALÖR		BÄR OCH BER		STAD I NORRA ITALIEN ENTAL						GÖR FORDON	"ATT VA- RA ELLER INTE VARA"	
						IVAR -- JOHANS- SON		GAR- FUNKEL TILL- GREPP			FATTIG STAT I VÄST- INDIEN	
DESS UPP- SKATT- NING FÅR INTE ALLA								SOM EN HÖGER TEN- NESSEE			LIPTON GÖR MAN SIG VÅL UPPDRAG	SAM- HÄLLE I HÄRJE- DALEN
GJORDE HJALMAR PÅ SIN KULLE		ÄR JU JULE- SNO			BAR- NABY FIEND- SKAP	BRA ATT HA PÅ TOA- LETTEN						AREAL- MATT
					SJUKHUS I SOLNA			SJÄTTE TONEN				INTE I TID
GJORDE VI VÅL INFÖR JULEN		ÄR OFTA TVÅÅRIG				SLUT I SAGAN		OM- SLAGS- VIKT				DVÄLJER DJUR I DVALA
									FLANÖR- GATOR- NA			

Kryss och foto: Anders Perstrand

SKICKA IN OCH VINN!

Miljonlotter att vinna. Tre lotter vinner förstapristagaren, en lott vardera får de tio som närmast har tur i dragningen. Skicka in lösningen till Accent, Box 128 25, 112 97 Stockholm, senast 18 januari 2012. Märk kuvertet Kryss 10/2011.

NAMN

ADRESS

POSTADRESS

VINNARE NR 8 2011

Första pris, tre Miljonlotter: **Herbert Bylund**, Härnösand. Sido-
vinster, varsin Miljonlott: **Mikael Holmgren**, Umeå, **Ulla Sundberg**,
Åsele, fam. **Gunnar Gustafsson**, Markaryd, **Uno Wallenberg**, Vag-
geryd, **Margareta Westblad**, Dala-Floda, **Kerstin Bjers**, Alvesta,
Lillbeth Schönfeldt, Skellefteå, **Karin Lundquist**, Järpen, **Britt**
Möller, Örebro, **Mats Höök**, Eskilstuna, Accent gratulerar!

LÖSNING NR 8 2011

**Accent-kryss
nr 8-2011
Lösning**

			B	
	V	E	V	
F	I	F	A	
Y	R	N		
	F	I	L	

	S			V		R	A	I		Ä		B	L
	H	A		E	D	I	N	B	U	R	G	H	S
K	O	L	I	K		V	I	A		T	Y	S	L
	N	U		O	V	E		R	A	M		S	Y
		T		E	X	A	K	T	K	L	O	C	K
Ä	L	A		E	S	A	U		S	T	Y	R	K
	Ä	T	T		K		R	E	T	I	N	O	L
	S	I	A	R		V	I	S	A	V	I	I	D
E	K	O	L	O	D	A	S		D	I	S	G	N
	A	N	A	P	E	S	T			S	K	O	T

Gåvobrev

**Istället för
en blomma**

En gåva har skänkts till
IOGT-NTO-rörelsens
internationella arbete

PG 900463-1

BG 900-4631

IOGT-NTO-RÖRELSEN
Internationella Arbetet

Vårt nya Gåvobrev, ring 031-887540

Posttidning B

Accent, Box 12825

112 97 Stockholm

Tack för ett gott samarbete 2011

Vi vill med dessa rader tacka för ännu ett år av gott samarbete och samtidigt önska dig en riktigt God jul och ett Gott nytt år.

Du vet väl om att SalusAnsvar erbjuder dig några av marknadens bästa försäkringar för det du äger, både till innehåll och pris. Försäkrar du dessutom både din bil och villa hos oss får du 10 % rabatt på premien.

Kontakta oss på telefon **0200-87 60 50** eller besök **www.salusansvar.se/iogtnto** om du vill ha mer information. Välkommen.

SalusAnsvar har under nästan 80 år haft förtroendet att få samarbeta med nykterhetsrörelsen. Vi har under hela tiden stött det ständigt pågående arbetet inom alkohol- och narkotikafrågor.

IOGT-NTO

i samarbete med

SALUSANSVAR